orion

literatură și artă științifico-fantastică

Nr. 1/1990 SERIE NOUĂ

Triunghiul Bermudelor IAR?

În revista „Viața studențească“ nr. 48 (1 280), din 29 noiembrie 1989 la pagina 10 citim următorul articol :

„LUMI PARALELE“ : O știre de senzație transmisă de o agenție internațională a fost tratată drept o invenție nereușită de foruri științifice „serioase“, cu toate că, respectiva știre purta girul unei societăți științifice australiene demne de toată încrederea. Știrea se referea la sosirea, în data de 5 noembrie a.c., în micul port Brisburg din nordul Australiei, a unei corăbii dispărute acum 112 ani în misteriosul triunghi al Bermudelor. Corabia se numește „Josephine“ și poartă resturile unui pavilion panamez. Echipajul, alcătuit din 54 de oameni (dintre care 22 sînt de fapt pasageri), este în perfectă stare fizică, nereușind însă să scoată nici un cuvînt despre răstimpul dintre dispariția în acel straniu perimetru și incredibila lor apariție. Corabia este într-o strate foarte bună, uzura ei este minimă, magaziile cu provizii încă mai păstrează bune rezerve alimentare din încărcătura inițială. Știrea este însoțită de fotografii ale membrilor echipajului, de detalii referitoare la jurnalul de bord, etc. „Este greu să admiți lucruri pe care mintea omenească nu le poate înțelege, fapte care nu intră în tabloul rațional al obișnuințelor noastre mentale“, spunea ziaristul Ralph Green-Jay, unul dintre cei care s-au deplasat la „locul faptei“. Totul pare adevărat, după cum mărturisește în continuare același ziarist, cu toate că este incredibil ca niște oameni dispăruți acum mai bine de un secol, să apară fără nici un semn de îmbătrînire. Cei peste cincizeci de „recuperați“ din ghearele timpului vor fi supuși unor examinări minuțioase și foarte secrete. Opinia multor interesați de „caz“ este că s-ar putea să ne aflăm în fața unei farse, cu toate că ar fi greu să se regizeze atît de impecabil o astfel de farsă..“(...)

...Colegii de la „Viața studențească“ păcătuiesc un pic prin faptul că nu dezvăluite sursa acestei informații. Dar sînt convinși, își vor ține promisiunea făcută de a reveni, în măsura în care le vor parveni, cu amănunte...

ORION

ORION
LITERATURĂ ȘI ARTĂ S.F.
Supliment al caietului program
al TEATRULUI LIRIC CRAIOVA

Redactori :
MIHAI DUȚESCU
DRAGOȘ VASILESCU

Grafica :
MARIAN MIRESCU

Tehnoredactarea :
DRAGOȘ VASILESCU
și LAURENȚIU PAVELIU

Foto :
MIHAIL PAUL PĂRĂIANU

Îngrijirea lucrării :
LAURENȚIU PAVELIU

soare sub flanșe 9

dănuț ungureanu

Încă n-a răsărit soarele la marginea lumii cînd Ian tresare nemulțumit în culcușul dintre cele două tronsoane de conductă. Își descîlcește cu greu picioarele din mormanul de fibră celulozică ce i-a fost deodată așternut și pernă și mormăie în surdină bîjbîind după bidonul în care mai păstrează o înghițitură de apă. Împrejurimile sînt albastre-cenușii, ca sufletul său în dimineața asta prin nimic specială. Un abur subțire încolăcește șuierînd trupul de vierme galben al conductei. Din cînd în cînd pereții translucizi tresar ritmic gonind înăuntrul lor năluci verzi și roșii.

— Bună dimineața, Marta ! Bună dimineața, Ingrid ! spune Ian.

Îi răspund plictisite, cu o mișcare vagă. Ele nu dorm niciodată.

Ian sare în picioare alungîndu-și urîtul. Peste noapte, în vis, Marta și Ingrid s-au încăierat cum n-o mai făcuseră niciodată. Ian le urmărea neputincios, fără să poată interveni, și la urma urmelor poate că nici nu o dorea cu adevărat, oare ce să fie asta, se întreba din ce în ce mai neliniștit, omul e bine să-și vadă în general de ale lui, dar uite că ele nu se mai potolesc odată, apoi a vrut să spună ceva însă, descleștîndu-și maxilarele, din străfundul ființei sale a urcat un mîrîit rău pe care nu și-l mai putea controla.

„Nu pot vorbi", l-a fulgerat un gînd, „spun «mînă», uite, spun «mînă»", își zicea, și într-adevăr se străduia să pronunțe cuvîntul „mînă", dar tot ceea ce reușea era mîrîitul acela oribil care încet, încet se transformase, mai întîi într-un țipăt uimit, apoi într-un urlet aducînd cu cel al cîinilor roșii care scociorăsc de-a lungul conductei. Îl asculta înfiorat, fără să poată face nimic, fără să se poată opri, iar Marta și Ingrid se opriseră înfricoșate.

Pe urmă s-a trezit.

„Ce poate să însemne asta ?" se întrebă îngrijorat Ian, scărpinîndu-și țeasta golașă, în vreme ce primele raze de lumină țîșnesc acolo, departe, din adîncurile capătului de lume, și se poticnesc în zidurile aspre, cenușii, ale orașului. Globul învăpăiat al răsăritului crește încet de după linia orizontului, acolo unde se pierde șirul nesfîrșit de tronsoane ale conductei. Uneori, dacă stai bine să te gîndești, îți dai seama că soarele însuși s-a prelins fluid prin matul gălbui de plastic, o dată cu nălucile verzi și roșii strînse de prin ungherele laboratoarelor de sinteză, și a curs printre două flanșe desfăcute ale unui tronson. Cînd va ajunge la locul cu pricina, Ian va strînge șuruburile cu îndemînare ca să nu se mai piardă o picătură. Zorile se pot naște și fără soare.

— La treabă ! se bucură el cu voce tare și pornește în grabă să-și adune sculele risipite lîngă conductă. Azi e mult de lucru.

Marta și Ingrid sînt cuminți, îl ascultă docile, fac treaba repede, cu supunere, slavă domnului, nu se poate plînge de ele. Ian se oprește și le privește cu dragoste nedisimulată. S-a luminat suficient ca să le poată vedea bine, cu toate că norul vînăt de smog, rătăcind greoi printre zidurile orașului prevestește furtună.

— Eh, oftează Ian mulțumit.

Marta e puțin mai bronzată și mai suplă, asta nu se poate observa la prima vedere, dar el o știe, Ingrid e cea neastîmpărată, o cicatrice fină, pornind de la degetul mic și sfîrșind pe undeva prin dreptul umărului, îi amintește uneori lui Ian de ziua cînd furtuna a prăbușit peste ei un stîlp de susținere. Ingrid îi este, dintre ele două, cea mai dragă.

De cînd se știe, Ian a trăit în preajma conductei de evacuare. Ea vine dintre zidurile de beton și oțel ca un intestin subțire, galben, nesfîrșit, încolăcindu-se în viroage, arcuindu-se pe deasupra căilor de comunicație, săgetînd în linie dreaptă spațiile deschise de la marginea orașului. În pîntecul ei, patru oameni de statura lui Ian se pot cățăra în voie unul pe umerii celuilalt. Lichidul viscos prelingîndu-se de la nașterea timpului dincolo de pereții translucizi vine din adîncurile laboratoarelor de sinteză, bolborosind abia auzit, poticnindu-se uneori în dreptul flanșelor uriașe, stîrnind o respirație lipicioasă. Ian descoperă cîteodată, sub îmbinările slăbite ale tronsoanelor, în băltoacele de reziduuri urît mirositoare, făpturi stranii aidoma unor gîndaci uriași, cu opt picioare, care se zvîrcolesc neputincioase la apropieriea lui. Uneori le strivește cu o singură lovitură de rangă și ele pocnesc sec împrăștiindu-și în mocirlă măruntaiele ca un mucegai.

Soarele s-a ridicat binișor pe boltă. Ingrid zvîcnește apucînd una dintre chei. Ian a încălecat o flanșă slăbită de tremurul necontenit al conductei și își începe lucrul fluierînd încetișor, cu gîndurile aiurea. Gîndurile lui Ian sînt cuminți, se joacă prin preajmă, nu se îndepărtează niciodată de casă. Uneori are impresia că le aude. Uneori are impresia că Marta și Ingrid le aud și ele.

— Așa, fetelor, icnește Ian bine dispus, strîngînd zdravăn o piuliță cît capul lui de mare.

Mai are încă vreo zece. Pe urmă se va muta pe un alt tronson și va încerca să înfulece cîte ceva. De multe ori pîntecele galben de plastic îi dăruiește lucruri de-a dreptul gustoase. Niciodată nu rămîne flămînd.

„Curînd-ploaie-mare", îi dă de înțeles Marta. „Adăpost".

Ian adulmecă abătut. O duhoare grea, nesemănînd cu nimic cunoscut, îl învăluie.

— Da, e de acord, o să ne tragem undeva, într-un colț mai ferit. Asta e ultimul șurub.

Își dă capul pe spate. Norul vînăt de smog a înghițit jumătate de cer și încă se întinde cu repeziciune. Vîntul s-a stîrnit la picioarele orașului, acum se repede către ei în salturi mari, ca o sălbăticiune. În urmă-i gonesc învălmășite fîșii lungi de plastic, pulberi albastre și altele fără nume. O bucată de tablă se oprește zăngănind lîngă Ian. Picături mici, negre, se slobozesc din tării alunecînd în pîrîiașe uleioase pe trupul elastic al conductei. Ian își acoperă speriat fața.

— Vijelie, nu glumă, zîmbește bătrînul.

E înalt, osos, abia are loc să întoarcă. Groapa îi apără binișor de ploaia acidă și de huietul turbat al furtunii.

— Nu te-am mai văzut pînă acum, îl iscodește Ian.

Marta și Ingrid se odihnesc, indiferente. Bătrînul le observă în treacăt, pe urmă își ațintește privirile în ochii lui Ian și zîmbește din nou. Zîmbetul, se pare, e pretutindeni cu el.

— Ce-ți fac fetele ? întreabă.

— Bine, răspunde Ian, ce să facă? N-am de ce să mă plîng. Uneori sînt mai neastîmpărate ca de obicei. Se numesc Ingrid și Marta. Asta mai slăbuță e Marta.

— Să fii cu ochii în patru, îl dăscălește moșul încetînd să mai zîmbească. Nu se știe niciodată.

Vîntul își face de cap astăzi. Pămîntul se rostogolește peste marginile gropii la picioarele lor.

— Cum adică să fiu cu ochii în patru ? își iese din fire Ian. Moșule, eu te știu pe tine. Tu ești bătrînul Ziliac. Tu ești cîinele roșu care scormonește de-a lungul conductei și fuge schelălăind din drumul hăitașilor. Nu pe tine te căutau acum un an, la marginea orașului ?

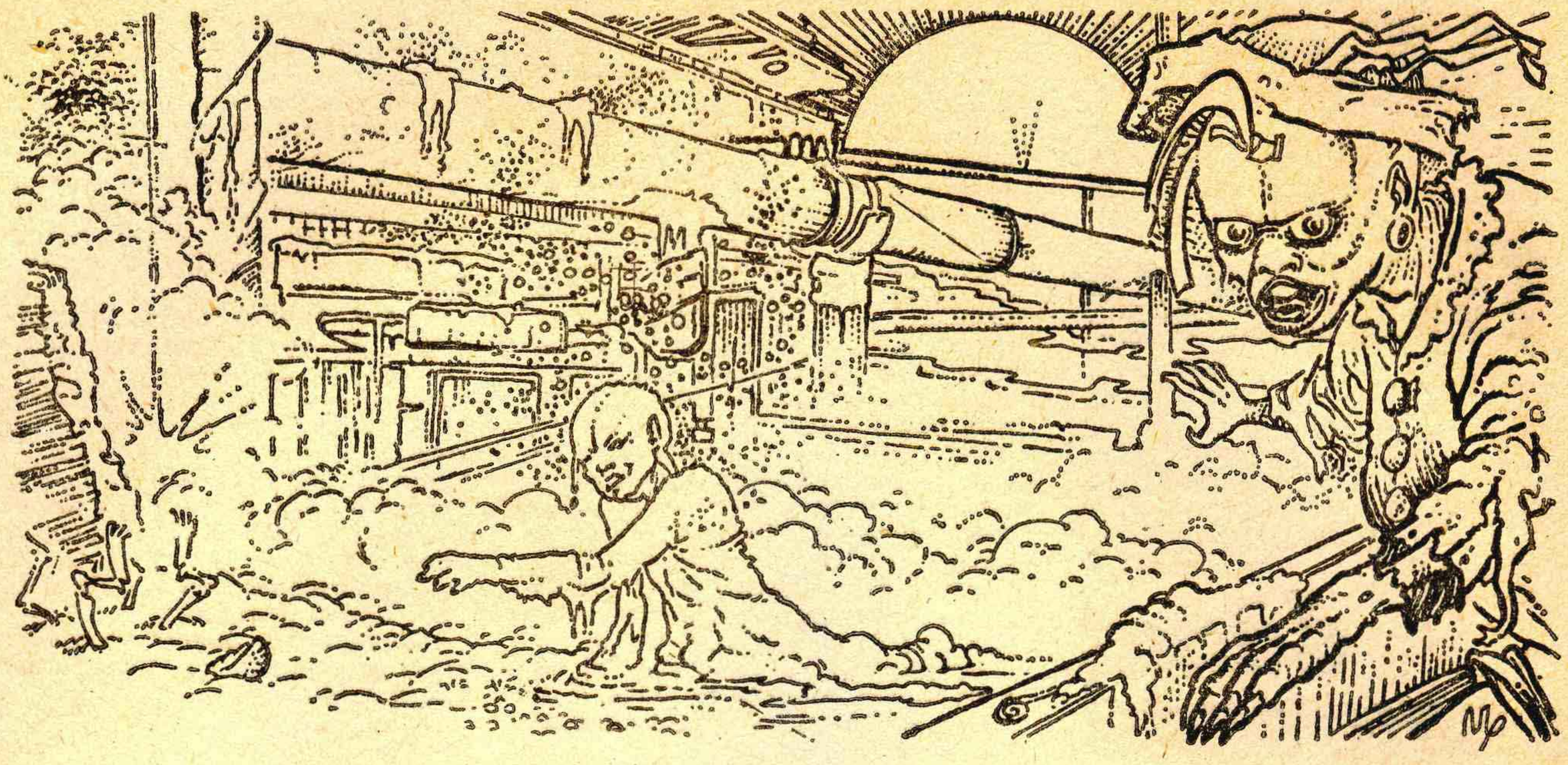

Ziliac se scutură de rîs. Petecele veşmîntului său flutură în toate părţile.

— Eu sînt acela, rosteşte în sfîrşit, cu ochii înlăcrimaţi de veselie. Dar nu-ţi spun minciuni. Eu ştiu ce vorbesc, băiete.

Ian oftează înciudat. Cuvintele moşului i-au pătruns ca un fier înroşit în inimă. Acum n-o să mai aibă linişte cîteva zile în şir.

— Bătrîne, zice încercînd să abată vorba, tu care le ştii pe toate, spune-mi şi mie unde se termină conducta ?

Ziliac îl privi mirat iş parcă nemulţumit.

— Asta-i acum ! De unde vrei să ştiu ? Şi chiar dacă ţi-aş spune-o, la ce ţi-ar folosi ? Peste tot bîntuie hăitaşii. Peste tot se întinde oraşul ăsta.

— Dar undeva trebuie să se termine, insistă Ian nedumerit. Toate resturile astea...

— Simţi ? îl opreşte bătrînul, cu nările fremătînd.

Ian adulmecă abătut. O duhoare insuportabilă, ca a unui milion de octopozi putreziţi sub conductă, se rostogoleşte tăvălită de vînt peste ei.

— Degeaba te uiţi, zice Ziliac, asta nu vine din maţul de plastic. Vine din oraş.

Ian rîde.

Moşule, eşti nebun şi mai neştiutor decît ranga mea ! În oraş nu sînt gunoaie. Acolo totul străluceşte ca o mie de sori, iar zidurile caselor sînt de cristal şi sună frumos cînd le atingi. La colţul străzilor se încrucişează adierile miresmelor minunate pe care nu le poţi cuprinde cu mintea. Noi sîntem gunoaiele, unul ca mine şi ca tine. De-aia nici nu avem ce căuta pe acolo. Lumea e bine alcătuită.

— Aşa e, încuviinţează moşul. Lumea e bine alcătuită. Lăturile sînt acolo, în oraş. Unele dintre ele curg prin conducta asta pe lîngă care îţi porţi tu viaţa. Tu şi fetele tale. Le trimitem noi lor, unul ca mine şi ca tine, moartea între zidurile caselor lor ? Suflă dinspre noi adierea puturoasă care să le umple ochii de lacrimi ? Norul vînăt scuipînd acid îl trimitem noi asupra lor ? E bine alcătuită lumea, fiule, nu încape îndoială.

Ian ridică din umeri.

— Nu te înţeleg. Hai, mai bine povesteşte-mi despre oamenii pe care i-ai întîlnit în oraş. Sînt ca noi ? Cum se îmbracă ei ? Ce mănîncă ? De cîte ori...

Bătrînul zîmbeşte iarăşi.

— Odată vei ajunge să-i vezi şi tu, Ian. Vieţile voastre sînt ca două rîuri curgînd alături spre locurile unde se varsă conducta.

— Există deci un capăt, se bucură Ian.

— Există. Acolo se prăvălesc împreună lucrurile stîrnite din pîntecele laboratoarelor de sinteză, fluviile de miasme mortale ale oraşului, nălucile verzi şi roşietice care-ţi obosesc privirile atunci cînd încaleci pereţii de plastic ai conductei. Acolo se strîng milioanele de milioane de fiinţe pe care le striveşti uneori îngreţoşat sub conductă. Din colcăiala de trupuri foşgăind peste trupuri se înalţă abur subţire, veninos, şi zgomotele înfricoşătoare ca ale unor talazuri de metal ruginit. Acolo e începutul şi sfîrşitul. De acolo nimeni nu s-a întors ca să povestească.

— Şi ei ? face Ian curios.

— Ei, ei, mereu ei, izbucneşte Ziliac. Pentru o clipă zîmbetul a fugit. Înrteabă-mă mai bine despre tine. Cînd vei ajunge la capătul conductei vei fi şi tu o gînganie ca acelea şi te vei înghesui să-ţi sorbi picătura cuvenită de zoaie. Ei te vor privi rîzînd din maşinile lor cu aripi şi îţi vor strivi trupul cu o rangă uriaşă.

— Moşule, îl opreşte Ian, tu-i vorbeşti de rău pe oamenii aceia. Eu şi cu tine şi mulţi alţii trăim datorită lor. Ar trebui să le fii recunoscător. Odinioară, îşi ciocăneşte Ian ţeasta lucioasă, şi eu gîndeam ca tine. Ceva se stricase în cutiuţă. Oamenii buni au deschis cutiuţa şi s-au priceput s-o repare.

— Oraşul e o gînganie uriaşă care miroase urît, al dracului de urît, continuă netulburat bătrînul. E un trup uriaş, cu milioane de mîini. Tu eşti una dintre aceste mîini ale oraşului. Eşti mult mai puţin. Degetul mic al uneia dintre milioanele de mîini. Eşti şi mai puţin. Unghia murdară a degetului mic de la mîna care se scufundă de sute de ori în mizerie şi puturoşenie ca să scoată la liman trupul uriaş.

— Moşule, spune Ian obosit, uite, a stat ploaia. Uite, vîntul a murit. Şi norul vînăt aleargă pe cer departe de noi. Eu nu vreau să mă cert cu tine. Eu sînt un om liber, bătrîne. Pot merge unde doresc în afara zidurilor oraşului. Sînt mai liber decît încerci tu să mă convingi, iar Marta şi Ingrid îmi aparţin mie pe de-a întregul. Sînt mulţumit de ele şi ele sînt mulţumite de mine. Sînt mulţumit de viaţa pe care mi-au rînduit-o oamenii adevăraţi din oraş. Te poţi duce !

Ziliac îl priveşte îndelung. Ochii lui, trişti acum, zăbovesc pe rînd asupra Martei, apoi a lui Ingrid şi se opresc înfricoşaţi pe cicatricea subţire, albăstruie, care brăzdează creştetul lipsit de păr al lui Ian.

— Nichiodată, spune el, niciodată, Ian, să nu gîndeşti rău despre oamenii aceia. Să-ţi alungi din minte fiecare nemulţumire, fiecare gînt urît despre ei, fiecare răbufnire de mînie. Trăieşte cu inima uşoară, băiatule !

După plecarea grăbită a bătrînului, Ian se strecoară anevoie afară

din scobitura de sub conductă. Cerul a început să se înseninеze, iar pîrîiașele negre pe lîngă care se străduiește să treacă fără să le atingă se scurg sfîrîind în crăpăturile adînci ale pămîntului. Soarele sclipește în carapacea unui octopod mort, pe jumătate strivit.

— Ei, asta-i, zice Ian privind vesel în jur, s-o luăm din loc, fetelor !

Marta și Ingrid îl aprobă unduind. Strîng sculele risipite sub tronson și o pornesc toți trei spre flanșa următoare, mai aproape de locul unde s-a prelins soarele din conductă, locul începuturilor și sfîrșiturilor. Gînduri cețoase, fără înțeles, zumzăie nervoase sub țeasta strălucitoare, puzderie de scîntei minuscule țîșnind din întuneric, fremătînd fără o matcă a lor. Ian încearcă să le alunge.

Cum stătea așa, cocoțat pe creasta formată la îmbinarea celor două flanșe, cu picioarele atîrnînd în gol, zvîcnetul Martei îl surprinse cercetînd zarea gălbuie, căutînd din priviri nici el nu știa ce. Ingrid se feri cu agilitate și, înainte de a se prăbuși cu fața în jos, în mocirla de sub tronson, Ian mai apucă să vadă dîrele prelungi însîngerate, pe care ghearele ei le însemnaseră într-o clipă pe trupul Martei.

Simți un gust sărat în gură, scuipă din nou și urlă ca o ființă înjunghiată, sumedenie din picăturile roșii de sînge stropind glodul erau și ale lui, ale lui, ale lor, ale lui, ale lor, oare nu erau toți trei un trup, o făptură, nu se încălzeau în zdrențele aceluiași culcuș în nopțile reci brăzdate de fuioarele de abur ale conductei ? Urlă din nou „Marta ! Ingrid !“, reuși să se ridice în genunchi printr-un zvîcnet al corpului, profitînd de un scurt răgaz, se opriseră doar o clipă obosite, pîndindu-se, căutînd să se apuce mai bine.

„Nu pot vorbi“ îl fulgeră un gînd, spun „mînă“, uite, spun „mînă“, însă tot ceea ce reuși să scoată fu mîrîitul acela oribil care pînă în cele din urmă se transformă în urlet. Se asculta înfiorat, fără să poată face nimic, Marta și Ingrid se mai domoliseră, se loveau mai rar acum, din ce în ce mai rar și mai încet și atunci gîndurile rele, cele ce nu încăpuseră vreodată printre ale lui, dădură năvală. „Opriți-vă !“ ar fi vrut să strige „nu vă vreau !“, însă ele veneau peste el, ar fi vrut să fugă, dar unde să fugi, unde ?

Unde este lumea, acolo, afară, unde curg întîmplările de-a lungul conductei galbene de plastic, ori aici, înăuntru, unde aleargă gîndurile, visele și spaimele tale, ori și mai adînc, unde tremură ca flacăra unei lumînări sufletul tău ?

Iată, ele se sfîșie, te-au uitat, te zvîrcolești în mocirla care te-a zămislit, lipsit de cea mai elementară protecție, protecția împotriva ta însuți.

Ian se clătina gîfîind, la capătul puterilor, în vreme ce gîndurile rele, unul, două, zeci îl împăienjeneau nestingherite, victimă sigură proptită de-a-n picioarelea lîngă conducta eternă. În capul lui clocotea acum ceva nedefinit, groază și ură amestecate o sută de ciocane bubuiau asurzitor în răstimpuri. „Trebuie să mă trezesc“, își spuse disperat, „trebuie să mă trezesc“, dar gîndul, fericelul nevolnic de gînd se pierdu într-o clipă în năvala celorlalte, nestăvilite, rele.

Și atunci o văzu cu spaimă, și spaima îi scutură trupul asemenea unui vînt mare, pe Ingrid, mîna sa dreaptă, alunecînd încet, în mișcarea unduitoare a șerpilor, către propriul său grumaz, văzu degetele, propriile sale degete, venind să-l sugrume, răschirate, pline de nămol puturos și sînge, propriul său sînge. Înregistră mișcarea lui Ingrid într-un relanti nesfîrșit, ca o singură clipă dilatată la maximum. Și în urma ei percepu supunerea Martei alăturîndu-se mișcării. Veneau să-l ucidă. Ceva se rupse în întunericul din el și în urletul înfiorat care începuse să urce din nou, pîndind clipa cea mai prielnică, își repezi fălcile către ele mușcînd.

Elixirul dragostei

GREGG CHAMBERLAIN

Bătrîna Mob trăia singură într-o casă la marginea deșertului. Asta fără a-l socoti și pe motanul ei, Corif. Cel mai apropiat sat era la o dimineață de mers sau la o zi de șchiopătat. Uneori Mob se ducea pe-acolo pentru a lua de-ale gurii.

Zilnic, ea și Corif mergeau pe urmele caravanelor. El șchiopăta la treburile lui, în timp ce ea răscolea nisipul cu toiagul, căutînd orice ar fi putut fi folosit sau vîndut.

Într-o zi, Corif descoperi o amforă, încă nedestupată. Mob o cercetă cu atenție, gîndindu-se la arginții pe care urma să-i primească. Nu mi-ar strica puțin vin, își spuse ea. Oricum, trebuie să-i controlez conținutul.

Sigiliul era vechi și se rupse cu ușurință. Privi înăuntru. Gol. Întoarse amfora cu capul în jos. Nimic.

Nimic în afara aerului atît de stătut încît se înverzise. Țîșnea afară, tot mai des și mai des, formînd un mic norișor deasupra capului lui Mob. Și în norișor era un chip.

„Fii binecuvîntată, venerabilă bătrînă, că m-ai eliberat din temnița mea. Numește-ți răsplata și îți voi îndeplini orice dorință ce-mi stă în puteri“.

Bătrîna Mob ținea la gingiile ei. „Vreau să fiu din nou tînără și frumoasă și vreau să am dragostea unui flăcău aprig și pătimaș. Fă-mă din nou femeia care eram la optsprezece ani și fă-mi din motan“, arătă ea un Corif tremurînd, „un băiat puternic și viguros“.

„Mîine, în zori de zi, dorința ți se va fi împlinit“ spuse norul, subțiindu-se și dispărînd.

Mob bătu palmele-i zbîrcite și, vorbind fericită cu ea însăși, șchiopătă pînă acasă unde își încropi o gustare fugală, apoi își luă motanul și se urcă în pat, învelindu-se.

Dimineața, trezindu-se, Mob își aminti pe dată cuvintele djinn-ului. Nu simțea nici o durere din cele ce-o încercau pînă ziua tîrziu. Temătoare, mîinile pipăiră sub pătura subțire. Și găsiră sîni rotunzi și tari, împingînd în lîna aspră, un pîntece drept și neted, neatins de nașteri și coapse moi și dulci, neîntinate de vene albastre și urîte.

Pe urmă își aminti de Corif. Se întoarse și văzu un semizeu întins alături de ea. Cu capul sprijinit în mîna dreaptă, o privea în ochi și zîmbea.

O, zeiță a dragostei, gîndi Mob. Un războinic, un titan, un Om ! Zîmbind, îl trase către ea.

Corif rînji și rosti într-o melodioasă voce soprană : „Acum nu-ți pare rău că m-ai dus la felcerul satului pentru operația aia micuță ?“

Traducere de CRISTIAN LĂZĂRESCU

Sorin Anghel

NATURA MOARTA CU SOARE SI STINCI

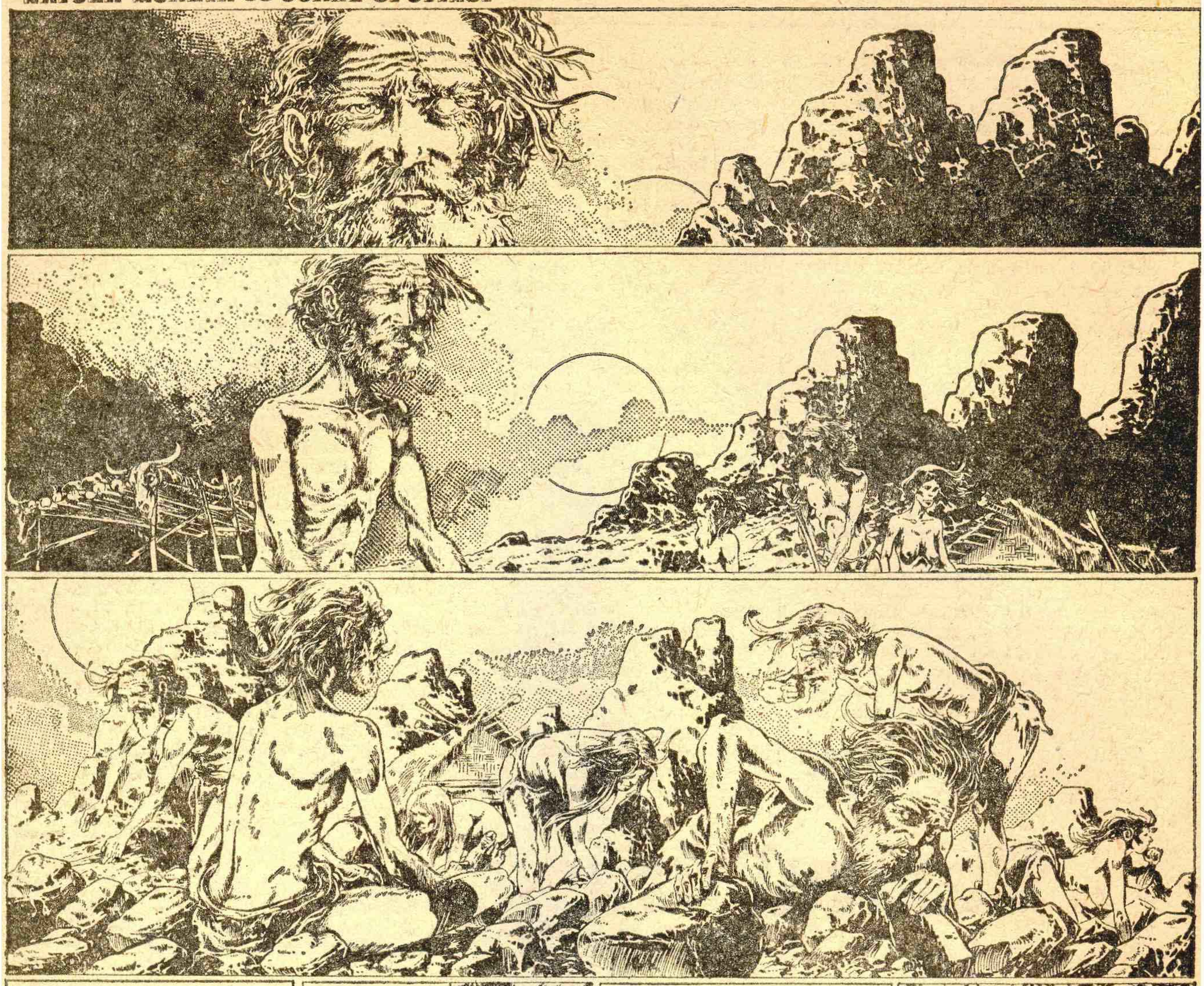

ANGEL
2

ION HOBANA :

„...ANTICIPAŢIA ESTE LITERATURĂ SAU NU ESTE NIMIC..."

Cred că ceea ce trebuie să ne bucure cu deosebire este felul în care se exprimă tînăra generaţie de autori sf, zic autori nu numai în domeniul literaturii ci şi acela al artelor vizuale. Se pare că putem fi încrezători în destinul acestui fenomen, pentru că e greu să vorbim despre un gen sau o spec,ei atunci cînd anticipaţia acoperă o arie atît de largă mergînd către mijloace de expresie atît de variate. Sînt foarte mulţi tineri care au învăţat să se expirme în diversele domenii ale acestui fenomen cuprinzător. Iată, am avut din nou plăcerea să conduc juriul concursului anual de anticipaţie şi să constat o ridicare evidentă a nivelului scriiturii. Sigur, asta nu înseamnă încă totul, pentru că pasul foarte important pe care trebuie să-l facă tînăra generaţie de autori în domeniul literaturii sf, deocamdată, este acela al corelării stilului folosit cu paleta de teme pe care le abodrează. Este o preocupare benefică pe care trebuie s-o salutăm fără nici o reţinere, pentru forma în care se toarăn conţinutul, dar conţinutul acesta, să nu uităm, nu e decît cel pe care îl cere orice literatură. Cred cu tărie că articipaţia este literatură sau nu este nimic şi atîta vreme cît miza este mică, cît semnificaţiile nu sînt limpezi, mesajul este şi el ambiguu. Atîta vreme cît aceste lucruri nu sînt în concordanţă este mai greu să asistăm la acel progres aşteptat de toţi iubitorii anticipaţiei.

Am impresia că în domeniul artelor vizuale, poate datorită specificului lor, aceste probleme se pun mai puţin, sigur nu am nici o clipă pretenţia de a fi un specialist în domeniul acestor arte, dar ca un iubitor al artelor plastice, şi al tuturor lucrurilor ce intră în această categorie, cred că aici problemele sînt, nu mai simple, dar acordul s-a realizat cu o mai mare uşurinţă. Aşadar, un optimism ponderat, dar un optimism cert în ceea ce priveşte perspectivele antipaţiei româneşti; pentru că, trebuie s-o spunem cu toată sinceritatea, destinul ei se află acum în mîna generaţiilor tinere.

...Timişoara a fost, desigur, un nou pas în mişcare noastră profesionistă şi amatoare, pentru că, aşa cum se întîmplă de obicei, ne-am întîlnit aici scriitori profesionişti şi tineri scriitori, unii dintre noi au făcut paşi importanţi către profesionalizare, şi ca de obicei, a domnit o atmosferă nu numai de bună-înţelegere, ci şi de cooperare activă, care contribuţie substanţial la evoluţia anticipaţiei noastre. Gazdele au făcut totul ca să ne simţim bine şi ca programul să se desfăşoare în bune condiţii, de altfel nu e de mirare avînd în vedere existenţa în Timişoara a celor două puternice cenacluri de articpiaţie, unul dintre ele, **H. G. Wells** a împlinit anul acesta două decenii de activitate. Asta spune mult despre persistenţa ideii şi manifestării anticipaţiei la Timişoara. **Helionul** este, de asemenea, un cenaclu puterinc, foarte solid, cu manifestări anuale de bună calitate şi care antrenează multe forţe ale articipaţiei româneşti.

Aş vrea să remarc, în afara calităţilor lucrărilor premiate, asupra cărora juriul a deliberat destulă vreme tocmai pentru a încerca să ţină o cumpănă dreaptă în evaluarea lor, calitatea deosebită a expoziţiei de artă plastică, unde există lucrări ce au trecut de graniţa care desparte arta amatoare de arta profesionistă.

Cred că viitorul ne este deschis, şi în această privinţă remarc cu multă plăcere prezenţa unor tineri la Consfătuire. De la vîrsta şcolară pînă la vîrstele mai îndepărtate ; pentru că anticipaţia este un morb de care e foarte greu să scapi. Sîntem uniţi toţi în dragostea pentru această literatură, pentru această modalitate de expresie foarte variată care, şi vreau să afirm încă o dată acest crez al meu, de nezdruncinat, este chemată să joace un rol important în ansamblul spiritualităţii româneti, un rol care sînt convins va creşte pe măsură ce ne vom apropiia şi vom depăşi orizontul anului 2000. Vreau să accentuez faptul că nu putem desprinde anticipaţia nici în formele de expresie literară, nici în formele de expresie vizuală de ceea ce se întîmplă în general în literatura şi arta noastră. Ar fi o gravă greşeală s-o izolăm, considerînd că ne aflăm într-un cerc închis. În acest ansamblu, al literaturii şi artei româneşti, anticipaţia este chemată să joace un rol din ce în ce mai important. Totul este ca noi toţi, cei care aparţinem tuturor generaţiilor de iubitori şi de făuritori ai genului, să ne străduim să-i dăm ce avem mai bun, în aşa fel încît el să-şi găsească pe deplin locul pe care îl merită.

MIRCEA OPRIŢA :

Una dintre consfătuirile obişnuite ale anticipaţiei româneşti. Consider că este important faptul că a repus în discuţie nişte lucruri care interesează atît fandomul cît şi profesioniştii literaturii de anticipaţie, şi rămîne de văzut în ce măsură vom putea trage nişte concluzii utile din dialogurile care s-au purtat aici, din subiectele cu caracter specific şi special în acelaşi timp care au fost puse în discuţie, lucruri în general cunoscute, dar mereu actuale în care punctele de vedere sînt întotdeauna diverse şi care au posibilitatea să construiască în continuare ceva din edificiul la care trudim în comun.

RALUCA BUNGĂRZAN :

„...VALOAREA DECIDE..."

Este a treia oară cînd particip la o asemenea consfătuire, prima dată am fost la Craiova, unde a fost excelent organizată. A fost primul meu contact cu asemenea manifestări. A doua oară la Piteşti, unde organizarea a fost mult mai slabă, iar temele propuse spre discuţii nu s-au respectat întotdeauna. Aici, la Timişoara, organizarea mi se pare destul de bună, singurul inconvenient este, că sînt totuşi trei locuri unde ne întîlnim, e şi o vreme păcătoasă, plouă, e destul de neplăcut să te tot plimbi dintr-un loc în altul. Mă rog, astea sînt condiţii obiective, ele nu ţin de voinţa noastră, a participanţilor şi nici de cea a organizatorilor. Bănuiesc ce au făcut tot ce le-a stat in putinţă să ne asigure condiţii bune.

În ce priveşte temele propuse spre dezbatere, unele dintre ele mi s-au părut lungite artificial. Sigur, sînt necesare, le înţelegem toţi rostul, mi s-a părut însă că s-a „tras" prea mult de ele. Au fost şi teme interesante, s-au ridicat probleme care rămîn întotdeauna actuale şi care se

vor discuta probabil de-acum încolo la toate consfătuirile viitoare.

D. V. — Ne puteți da cîteva exemple ?

R. B. — Spre exemplu „Rolul științei în edlucarea tineretului".

S-a discutat statutul literaturii de anticipație la noi, s-au pus niște probleme foarte dureroase în legătură cu atitudinea presei față de acest domeniu, cu atitudinea editorilor, și numai a lor... După părerea mea literatura de anticipație nu trebuie socotită ceva separat de literatura mare", ci o parte a ei.

Am avut ocazia să stau de vorbă cu un coleg, care lucrează la o revistă dintre cele mai importante, o revistă literară, și care și-a exprimat față de acest gen literar o opinie mai mult decît defavorabilă socotind-o o „chestie" care nu merită nici un pic de atenție din partea unui om cît de cît „serios". Lui i se părea că literatura polițistă comercială, este mult mai interesantă decît literatura d eanticipație. Atunci l-am întrebat : Ați citit romanele sau povestirile lui Lem ? „Nu". L-ați citit pe Kelin „Nu". „Ați citit ceva de frații Strugațki?" „Nu". „Ați citit Asimov măcar, care este un personaj celebru ?". „Nu". „Și atunci cum ați ajuns la concluzia că este o literatură care trebuie pur și simplu ignorată ?". „Păi... am citit și eu niște eșantioane". „Ce eșantioane ?", „De-astea, ce-am mai găsit prin reviste..." Această prejudecată, dăunează foarte mult. Cînd o editură publică patur, numai patru volume de literatură de anticipație, iar altă editură publică doar cîteva antologii, atunci nu este normal ca și aici să apară lucruri mai slabe ? Antologiile se alcătuiesc pe o temă. E foarte greu să-ți faci o idee despre valoarea unui autor, citindu-i o singură povestire. Se poate întîmpla ca aceasta să fie piesa sa de rezistență și atunci rămîi cu impresia că ai de-a face cu un autor de vîrf. Și chiar dacă nu e de vîrf, n-are importanță poate i s-a selectat o povestire care se încadrează temei dar nu este cea mai bună. Și atunci... ? Atunci îl judeci după acae singură povestire. Deci trebuie să se publice literatură de bună calitate, să nu se facă în nici un caz rabat de la calitate în favoarea cantității. Nu se pot publica decît patru cărți pe an, atunci patru cărți pe an să se publice, foarte bine și eventual să se selecteze povestiri, schițe, nuvele care să intre în antologii. Aceasta însă, e o chestiune care mă depășește am formulat doar niște opinii de cititor și de om care îndrăgește foarte mult acest domeniu.

La noi există o mare literatură care se înrudește îndeaproape cu literatura științifico-fantastică. Cred cu certitudine că nuvela lui Eminescu „Sărmanul Dionis" în care se pune problema timpului, ține de fantastic dar este foarte greu să delimitezi granița dintre fantastic și științifico-fantastic. Apoi îl avem pe Mircea Eliade, ce sînt : „La țigănci", „Strada Mîntuleasa", „Nopțile de Sînziene" și altele ?

Dintre scriitorii contemporani Olga Caba, merge spre fantastic folosind multe elemente din literatura sf. O prejudecată a împiedicat-o să-și intituleze volmul de nuvele altfel decît „Nuvele fantastice". Sau Ov. Crohmălniceanu, critic și istoric literar, care a abordat- sf-ul și l-a abordat bine, și-a numit volumele „Povestiri insolite" și apoi „Alte povestiri insolite". De ce ? Din aceiași reticență față de acest gen. Valoarea decide, nu tema...

...Dar să închid paranteza — pentru că m-am lungit. Cred că scopul acestor consfătuiri este deosebit de important, ele trebuie privite cu foarte multă seriozitate pentru că de fapt oferă una din puținele ocazii cînd se întîlnesc sefiștii într-un loc și pot să schimbe idei și impresii. Putem învăța unii de la alții. O dată pe an timp de trei zile. E puțin ? Poate e puțin, dar din fericire mai sînt cenacluri care organizează „zilele"... cenaclurilor și atunci ne mai întîlnim. Oricum tradiția acestor consfătuiri trebuie păstrată, ele trebuie să devină din ce în ce mai eficiente, și eficiența se va vedea în almanahurile „Anticipația" și în reviste care ar trebui să acorde un spațiu, cît de modest, acestui gen literar. De asemenea vor trebui atrași cît mai mulți ziariști, scriitori, oameni de cultură în acest domeniu, măcar în calitate de consumatori.

G. MANDICS :

„NU SÎNT UN EXTRATERESTRU !"

D. V. : Cititorii noștri vă cunosc numai din cărțile pe care le-ați publicat. Cine sînteți, Mandics György?

M. G. Greu de spus cine sînt. În orice caz sînt un terestru, deși, după preocupări, unii mă consideră un extraterestru picat printre oameni. De profesie sînt matematician, după înclinații un fel de „homo universalis" în sensul că sînt interesat de om, de tot ce e legat de lume și această curiozitate mă împinge să abordez diverse probleme de la semiotică la științele exacte, orice domeniu care creează o anumită problemă, pe care mă străduiesc s-o rezolv cel puțin pentru mine, pentru stadiul actual al cunoștințelor mele.

Dacă vreți și date exacte, sînt născut la 4 ianuarie 1943 la Timișoara, oraș în care mi-am făcut și studiile. Absolvent al Universității din Timișoara, Facultatea de matematică 1966. De atunci am fost profesor de liceu, redactor la Editura Facla. Acum sînt ziarist, lucrez la ziarul local.

D. V. Într-una din cărțile dvs. „Omul și universul" demitizați farfuriile zburătoare și alte fenomene acceptate de alții drept extraterestre, lăsînd totuși anumite semne de întrebare. Care este adevărul ? Credeți în farfuriile zburătoare ?

M. G. Da ! Cred în farfuriile zburătoare. Dar cred că impactul social al fenomenului este un produs de mitizare care nu este legat de faptul că ele există sau nu, ci de modul în care percepem o anumită realitate. Percepția unor lucruri pe care omul nu le înțelege, în întregime duce la creerea de mituri. Acestea apar ca o consecință a jocului cu un adversar necunoscut. Teoria jocurilor arată că, atunci cînd avem în față un adversar cu o strategie și un fel invizibil de joc, sau neinteligibil, recreem acest personaj hiperbolizîndu-i trăsăturile. Cînd mitizăm un fenomen, îl concepem sub forma unor mtiuri preexistente, a anumitor scheme mitice, și nu ne putem exprima față de acesta decît prin acele forme mitice preexistente folosite.

D. V. La „Zilele Helion" s-a vorbit despre cărțile dvs. apărute sau în curs de apariție. Ce ne puteți spune despre ele ?

M. G. Mai întîi o precizare : cărțile s.f., le-am scris împreună cu soția mea. Împreună am mai scris și un volum de poezii. Aici ar trebui să vă spun cîteva cuvinte despre activitatea mea literară pe care cititorii o cunosc mai puțin. Primul meu volum, un volum de poezie, a apărut în 1968. Au urmat alte două volume, tot poezii, un volum de teoria modelării matematice, unul de istoria scrierilor, volumul despre Ion Barbu, un volum de antropologie generală, (Cultura și civiliza-

ția Africii vechi), și în curînd va părăsi tipografia **Explicația de lingă noi,** cuprinzînd patru studii ale unor fenomene paleoastronautice. (La începutul lunii noiembrie volumul se epuizase din librării (n.a.).

Revenind la cărțile s.f., acestea reprezintă un fel de s.f. non tradiționalist. Încercăm creerea unui s.f. bazat pe ideea mea generală asupra literaturii s.f., că fiecare idee sau volum, trebuie să conținută în sine o aberație sau o variantă de sistem axiomatic nou, care neagă sistemul axiomatic cunoscut printr-o axiomă ce o înlocuiește cu opusul ei, sau cu negația axiomei precedente. Ne-am gîndit ca, luînd de bază aceste sisteme axiomatice, să creem niște societăți în care sînt eliminate anumite axiome cunoscute ale sistemului social. Creem astfel o societate homeostatică neevolutivă, care se reproduce, dar rămîne imobilă, în timp.

În volumele noastre — două apărute, al treilea în faza editării — imaginăm creerea acestor sisteme de un supercalculator ce reușește generarea unor sisteme sociale homeostatice, care, nu pot supraviețui în timp. Jocul nostru intelectual este să imaginăm un sistem cvasiinfailibil, care la început funcționează infailibil, degenerînd apoi. Am ales pentru „studiu" o marjă de 10 000 de ani, timp în care un sistem își poate arăta în afara efectelor pozitive și defectele.

D. G. Care este opinia dvs. despre Orion și dacă știți, cum este primită revista de timișoreni ?

M. G. Numerele apărute pînă acum mi-au plăcut. N-aș putea să vă spun dacă au plăcut și altora, deoarece modul meu de viață cere un efort de retragere în cochilie, în afara acestor momente — Zilele Helion, Consfătuirea anuală, cînd mai ies și eu...

D. V. Sînteți un singuratic ?

M. G. Nu, nu sînt un singuratic, sînt mereu împreună cu soția mea, dar, ca să-mi realizez programul literar, foarte ambițios, făcînd un calcul aproximativ al timpului în care voi mai putea creea, mi-am fixat o „normă zilnică" de scris și citit, program pe care nu l-aș putea realiza dacă m-aș duce des la film, la...

D. V. Consfătuirea anuală se apropie de sfîrșit. Părerea dv. despre această manifestare ?

M. G. Aceste reuniuni îmi creează o stare ambiguă, în sensul că, este foarte bine că mulți oameni doresc și participă la mișcarea s.f. dar, nu sînt întotdeauna convins că nivelul acestor manifestări este destul de înalt. De exemplu, textele concursului Helion de anul acesta — am fost în juriu și am citit toate textele — arată o scădere constantă a valorii literare. Valoarea literară a acestor texte merge spre clișeu, spre repetare, spre o stare epuizată a scriiturii. De aceea, cei ce vin la aceste consfătuiri, și care sînt marea majoritate creatori de s.f., ar trebui să insiste mai mult pe căutarea unor texte care să le oferee un anumit program, o cale de ieșire din această îngustare, a fenomenului de anticipație, pe care, o simt cel puțin în acele texte care îmi cad în mînă. Aceasta este de fapt starea aceea de ambiguitate de care vorbeam. Dar, din fericire există și multe excepții.

ALEXANDRU MIRONOV :

VALENȚE EDUCATIVE

Consfătuirea s-a desfășurat după tipic, adică monoton, așa cum începuse să fie în ultimii ani. E normal, sînt deja 19 ani de cînd tot facem consfătuiri SF și discutăm aproape aceleași lucruri, lipsindu-ne în continuare cărțile publicate. Elementul nou a fost că în chiar zilele prezenței noastre aici au apărut fanzinele **Paradox** și **Helion** ale celor două cenacluri locale, cu o ținută acceptabilă. Pe de altă parte, surprinzător, cel puțin pentru mine a fost că despre revista Orion, prima pe care și-au dorit-o fanii de atîta amar de vreme, mai precis din 1974, nu s-a discutat aproape deloc. Poate și pentru că am „vorbit-o" la Zilele H. Coandă. Cred însă că redactorii Orionului trebuie să fie mai activi, mai aproape de public.

La categoria surprizelor plăcute, chiar foarte plăcute, de semnalat calitatea ridicată a expoziției de artă grafică. Nu demult am participat la un congres al scriitorilor și fanilor literaturii de anticipație din țările socialiste, la Odessa și am văzut arta grafică a polonezilor, a cehilor, a bulgarilor. Creatorii noștri sînt cu mult peste nivelul bun al celor de acolo. De exemplu Marina Nicolaev Ungureanu, Traian Abruda, Ioniceli, Aurel Manole și alții. La fel calitatea prozei premiate. Nu cunosc toate povestirile premiate, dar din cele pe care le cunosc, „Zbor de pe muntele liniștit" a lui Dănuț Ungureanu este, nu exagerez, o capodoperă. Are loc în orice antologie sf din lume. Dănuț Ungureanu este un autor „în mînă" premiat de mai multe ori în ultimii ani, dar ceea ce ne miră e că nu are un volum pînă acum ; sperăm că editurile îl vor propune mai repede întîlnirii cu publicul.

D.V. — Ați putea să ne spuneți ceva despre partea „nevăzută" a consfătuirii pentru că există și o astfel de față a fiecărei consfătuiri pe care cititorii nu o cunosc, și despre care dv. fiind de atîta timp un fandom...

A.M. — Fan— veteran, cum spune Ion Hobana. Cred că n-ar trebui să discutăm despre asta. O să vedeți că atunci cînd se sting amintirile imediate nu vorbim decît de bine. Mi s-a întîmplat o dată, nu de mult, cînd împreună cu Ilie Iosif, Marius Stătescu Honga, cîți eram din Craiova să rămînem numai bine în stradă, la una din consfătuirile bucureștene. Ne-a adăpostit Sorin Sighișan, lucru care s-a întîmplat și în noaptea următoare. 18 oameni am dormit în două paturi ! Dar am uitat ! Totul a devenit o notă memorialistică foarte spumoasă, scrisă de Ion Ilie Iosif într-un **Omicron** și asta a fost tot.

Cred că propunerea redactorului șef de la „Știință și Tehnică" de a disocia revista de organizatorul Consfătuirii este foarte bună. Gălățenii la anul vor face ei pe cont propriu tot. În felul acesta revista nu va mai fi implicată, nu va mai influența localnicii, localnicii **revista,** nici juriul, nici rezultatele concursului.

D.V. — Ce părere aveți despre organizarea expoziției de artă grafică la Baia Mare, separat de Consfătuire ?

A.M. — Este o idee excelentă ! Am fost invitat la Baia Mare, am asistat la momentul lor de constituire, i-am văzut după aceea ; au o Casă de cultură splendidă, ca și Centrul de creație și cultură socialistă „Cîntarea României" din Craiova de pildă, foarte propice pentru montarea unor expoziții și îl mai au pe Ilie Tudor, șeful cenaclului băimărean. Sînt oameni foarte serioși, e o lume interesantă acolo în Maramureș, în cîțiva ani Baia Mare

■ INTERVIURI ■ INTERVIURI ■ INTERVIURI INTERVIURI ■ INTERVIURI ■ INTERVIURI ■

poate deveni un pol al artei de avangardă, nu mai al artei sf.

D.V. — Nu vi se pare că în felul acesta consfătuirea este vitregită de expoziția de artă plastică ?

A.M. — Sf — înseamnă mai mult literatură decît artă grafică.

D.V. — Banda desenată sf...

A.M. — Interesează foarte mult pe cei mici, personal nu sînt iubitor al benzii desenate, dar îi recunosc utilitatea mai ales prin faptul că există încă foarte mulți oameni care n-au apetență pentru lectură. Ei bine, o bandă desenată îi poate face să deschidă o carte, îi poate face să se bucure de desenul bine făcut, îi poate aduce către lumea literaturii. Iată o valență educativă a benzii desenate. Sigur că e nevoie de bandă desenată, din moment ce toată lumea o face, nu văd de ce n-am face-o și noi.

D.V. — Despre ultima parte a consfătuirii ce ne puteți spune ?

A.M. — Nefiind în juriu nu mă pot exprima asupra modului în care au decurs lucrările în activitatea de jurizare. Cred însă că din juriu ar trebui să facă parte specialiștii momentului, asta înseamnă editorii momentului, criteriul acesta, „dacă n-ai absolvit Facultatea de filologie nu poți face parte dintr-un juriu", mi se pare absurd. Țin minte, la un moment dat, făcea parte din juriu un oarecare Mihail Coman, care scrie despre folclor și este redactor la „Scînteia tineretului". Pur și simplu îi lua peste picior pe cei pe care îi citea. Nu este singurul exemplu, mai am încă... Un juriu care i-ar cuprinde pe Antohi, pe Merișca, un editor de la „Albatros", un editor de la „Știință și tehnică" plus cei aleși de marele public. Există destui, și acești specialiști sînt mai ales amatori. Atunci s-ar ajunge la rezultate mai puțin contestate.

D.V. — Ați primit premiul „Cel mai bun animator". Ați mai primit acest premiu ?

A.M. — Niciodată nu mi-am pus problema că ar putea să mi se acorde acest premiu. Printre fondatorii întîmplării la care asistați aici mă număr și eu, alături de alți 15—16 ciți erau la început în țară. Așa că toată mașinăria asta pe care am învîrtit-o, am socotit-o ca făcînd parte din ființa mea. Sînt legat adînc de ea și e de la sine înțeles că este aproape profesionalism ce fac, mă rog, m-a surprins, cred că nu trebuia să se întîmple asta. Adică premiul ar fi trebuit să fie acordat unui amator conform entuziasmului său...

D.V. — Profesioniștii nu au dreptul la premii ?

A.M. — Ba da. Ar trebui dat un premiu pentru cel mai bun editor al anului. Trebuie gîndit la lucrul ăsta. Încă nu m-am gîndit... În orice caz mă hotărîsem, nu să încetez activitatea, dar să mă liniștesc puțin. Am descoperit că e mai ușor să publici cărți de-ale tale decît să te lupți pentru publicarea cărților altora. Lumea nu înțelege de ce vrei neapărat să-i publici pe alții. O vreme m-am dat la o parte. Am patru cărți scrise : două în tipar, două deja apărute.

D.V. — S-a afirmat că aveți prin edituri cărți slabe, care nu interesează pe nimeni.

A.M. — Nici vorbă ! Trebuie să vă zic, că toate cărțile mele s-au vîndut pînă la ultimul exemplar. Sînt în situația să nu pot face față ofertelor pe care mi le fac editurile, atît în ceea ce privește cartea de popularizarea științei cît și cea de anticipație. Îmi este ce-i drept uneori greu datorită unor referenți care se pun de-a curmezișul și influențează editorul...

Activitatea de editor-animator este foarte grea, costisitoare, plictisitoare, dar în momentul în care or să apară tinerii care s-o facă, le înmînez toate cheile.

E nevoie acum de 4—5 reviste care să nu fie numai SF, ci de știință-viitorologie și SF, în același timp și probabil 50 de cărți pe an, dintre care 10 să fie antologii. Acesta ar fi peisajul literar pe care eu îl văd folositor într-adevăr celor șase milioane de tineri care ne ascultă la radio, ne citesc, în cărți și reviste.

Interviuri realizate de DRAGOȘ VASILESCU

TRIPTIC

■ MIRCEA LIVIU GOGA

1. Poveștile

Era prea mult fum în inima barului din micul oraș. Fețele consumatorilor se distingeau destul de neclar, umbrele lor creșteau nemăsurat sau se ascundeau deodată, ca niște cîini bănuitori ; doar o clipă, pentru a relua apoi jocul de la capăt, joc de-a iluzia și neiluzia. Uneori cîte-un strigăt mai ascuțit se ridica peste gălăgia generală. Mathias, bătrînul cerșetor, se rezemase în umărul stîng de zid și azvîrlea priviri iuți în dreapta și în stînga. De mai multe ori fusese prins și azvîrlit în stradă de chelneri — cinci gorile imense, pletoase și cu cîțiva ani de arte marțiale la activ... În sfîrșit, Mathias găsi ceea ce căuta. Omul acela de vreo treizeci de ani, cu părul sîrmos și cu haine amuzant de sobre, omul pe care-l căutase (și-l descoperise) și în alte seri se afla acolo, la aceeași masă din speareul numărul șase. Mathias se strecură pînă la separeu dînd dovadă de o prudență absolut firească, dacă ținem seama de starea îmbrăcămintii sale și de amintirea celor cîteva cortacte neplăcute cu ospătarii.

— Bună seara ! — zise Mathias repede și se așeză nemaiașteptînd să fie invitat. Imediat își întinse picioarele și privi în jur triumfător. Prezența celuilalt îl apăra acum perfect de chelneri. Vor fi siliți, ca și în celelalte seri, să-l servească, înjurîndu-l, bineînțeles, printre dinți — dar numai printre dinți. Celălalt plătea. Cerșetorul rîse subțire gîndindu-se la banii ce-i intraseră în buzunare în ultima lună, mai precis de cînd străinul acesta ciudat sosise în oraș. Strînsese astfel o sumă bunicică, cu care putea să-și ducă zilele o vreme.

— Povestește ! — auzi Mathias vocea străinului și i se păru că vine de la o atît de mare depărtare încît zîmbetul de satisfacție i se stinsese pe buze și se grăbi să-și adune gîndurile.

— Să povestesc... — vorbi el după cîteva clipe. Am condus odată niște băieți prin munții din nord. Știi, pe vremuri am fost ghid. Tipii ăia, ei bine, căutau minereu. Metale, înțelegi ! în locurile pline de minereu creștea un soi deosebit de iarbă. Dar nu numai după asta se orientau. Mai aveau și detectoare, electromagnetice și cu ultrasunete...

Bătrînul tăcu.

— Și ? — întrebă pînă la urmă celălalt.

— i nimic — rîse forțat Mathias. I-am plimbat prin munți pînă cînd nepotul meu — aveam pe-atunci un nepot — m-a vestit că pleacă la vînătoare de urși într-o țară străină și m-a rugat să-l însoțesc. Acolo a și pierit, dar asta e altă poveste.

— Altceva. Povestește altceva. Spune-mi povestea nepotului tău — vorbi celălalt.

— Povestea nepotului ? A, nu ! E singurul lucru pe care mi l-a lăsat. Ultimul lucru, ultima amintire rămasă de la un om, nu se vinde. Și pe urmă, dacă ți-aș spune-o, ce-aș mai putea însemna în lumea asta ?

— Altceva. Povestește altceva — vorbi indiferent străinul din fața lui.

Bătrînul își aruncă ochii pe chipul acestuia. Un chip de piatră. Ochii ficși, albaștri și străpungători, ca ai eroilor de western. Nici un mușchi nu tresărea anarhic. Fie-

care efort părea controlat, dozat cu o precizie unică. Aproape neomenească. Deodată, însă, bătrînului cerşetor i se păru că întrevede o mişcare uşoară sub pielea obrazului drept. Nu, nu se înşela : sub pielea celuilalt circula ceva. Acum se observa clar cum epiderma se umflă ritmic încreţindu-se şi destinzîndu-se, ca şi cum un vierme mare ar colcăi acolo. Bătrînul îşi încleştă degetele pe faţa de masă.

— Povesteşte — auzi iar vocea străinului.

— Odată, am fost la mare — rosti răguşit bătrînul, încerc3nd să nu mai vadă obrazul celuilalt. Aţi fost vreodată la...

Se opri înţelegînd că, dacă ar fi pus o întrebare, ar fi trebuit să-l privească pe interlocutor pînă ce acesta ar răspunde.

— Am văzut marea — continuă el tot mai nesigur. Marea e, poate, cel mai frumos lucru din lume. Ai uneori senzaţia că dacă ai întinde mîna poţi s-o chemi, s-o faci să te urmeze... sau că poţi să calci peste apele ei cum ai merge pe o cîmpie fără obstacole. E frumoasă marea...

Mathias aproape că îşi înghiţi ultimul cuvînt. Întîmplător, privise iar către străin. Faţa acestuia era acum plină de umflături ce se plimbau încoace şi-ncolo pe sub piele, deformînd trăsăturile în mod grotesc. „Niciodată nu l-am mai văzut aşa — gîndi Mathias. Poate o fi bolnav. Ar trebui să încerc să-l ajut".

— Domnule... — începu Mathias.

— Povesteşte ! — vorbi străinul fără să-l ia în seamă. Glasul acestuia, liniar, fără intonaţie, îl făcu pe bătrîn să tresară.

— Am fost şi în război. E tare rău la război, crede-mă. Mor prea mulţi oameni şi nu e bine. Uite, eu am scăpat, nici nu ştiu cum, dar alţii ? Ştii ce e aia front ? Mizerie, noroi, zloată şi cadavre puturoase — eu, numai de astea-mi aduc aminte ; asta-i tot, nici eroism, nici aventuri. Mizerie şi cadavre puturoase, pline de...

Mathias apusă paharul cu ambele mîini şi-l bău pînă la ultima picătură. Nu observase cînd apăruse acolo, în faţa lui, pe marginea mesei. Oricum, bine că existase atunci cînd avusese nevoie de el. Aşeză paharul gol pe masă, oarecum calmat. Alcoolul începu să-şi facă repede efectul, iar Mathias prinse curaj şi privi către interlocutorul său. În prima clipă, avu impresia că nu mai avea faţă. Apoi desluşi ochii care continuau să-l privească intens, metalic. Pielea străinului arăta ca un balon subţire de cauciuc dincolo de care s-ar fi înghesuit pumni întregi de viermi mari, ca de pildă carii albe de lemn **de grosimea unui deget de copil**, sau mai mult.

— Povesteşte !

Mathias se cutremură.

— Una singură, da ? rosti el nesigur.

— Una singură — conveni străinul.

— Am fost la vînătoare. Plecasem într-o dimineaţă, soarele încă nu apăruse. Am urcat prin pădure pînă la viziuni, la izvoarele vieţii fiarelor. Acolo am aşteptat cerbul cel mare, pentru că în ziua aceea simţeam că trebuie să împuşc cel mai mare cerb din pădurile muntelui, stăpînilor pioenilor şi grohotişurilor.

Mathias închise ochii.

— Povesteşte — se auzí, necruţător, glasul străinului.

— În ziua aceea am vînat cerbul. Pielea lui şi coarnele uriaşe le-am vîndut de mult. Nu mi-a mai rămas decît amintirea. Un container cu amintiri...

— Omul e un container ? — întrebă străinul.

— Omul ? Poate. Da, un container cu amintiri.

— Şi ce primează în om ? Conştiinţa, fruct al momentului, sau amintirile întinse de-a lungul vieţii ?

Bătrînul rîse strîmbîndu-se.

— Conştiinţa... cred. Totuşi, nu pot pune mîna în foc pentru asta.

Mathias simţi că străinul se ridică în picioare. Zări cu coada ochiului bancnotele căzînd lîngă pahar şi se grăbi să le înşface, apoi se ridică şi el. Trebuia să plece cît mai repede, altfel chelnării nu l-ar fi iertat. Străinul ieşise deja. Mathias împături banii, îi îndesă în buzunar şi se repezi după el. Răcoarea nopţii îi plesni faţa înfierbîntată. Auzi paşi în dreapta. „E o fundătură — gîndi Mathias. Va trebui să se întoarcă". Dar paşii se opriră şi nu se întoarseră. Mathias înaintă cu prudenţă prin întunericul din gang. „Poate aici locuieşte ?. Îl zări pe străin sau, mai bine zis, îl intuí îngenuncheat la cîţiva metri în faţa lui. Şi deodată, Mathias auzi o şoaptă ce se întărea treptat. Primele cuvinte nu le înţelese, ca şi cînd ar if fost rostite într-o altă limbă...

2. DEGETELE

— Într-o poveste anterioară — explică scriitorul, adică eu, aşezîndu-mă cît mai comod, — v-am arătat cum Mathians, bătrînul cerşetor, *a fost ucis* într-o seară lîngă cîrciuma pe care tocmai o părăsise cherchelit de-a binelea. Ceea ce merită să vă spun acum — continuai observînd că cititorii începuseră să fie din nou atenţi după întreruperea formală dintre capitolele unu şi doi, capitole false, firește, — este că, mulţi ani mai tîrziu, *tînărul* Mathias a fost din nou omorît ; în parte, datorită evenimentelor petrecute în acea cîrciumă, în parted in alte motive pe care abia aştept — şi voi la feli nu-i aşa ? — *să se petreacă*... Deoarece — vorbii eu împungînd cu degetul către ochii cititorilor care se raseră pentru o clipă, speriaţi, afară de lectură — lucrurile pe care le povestesc acum... tocmai se petrec ! Asta din punctul de vedere al oricărui cititor ce parcurge acţiunea. Nu-i aşa — pufnii satisfăcut — că am dreptate ? Un scriitor este acel comentator improvizat şi pe care unii nu-l cred absolut necesar) al evenimentelor în cursul desfăşurării lor ; e martorul, părtinitor sau nu, al propriei sale creaţii, al propriei sale lumi, indiferent cît de credibilă vi se pare a fi lumea care astfel se naşte. Nu credibilitatea axiomelor ei este importantă, ci a acţiunilor dezvoltate în ea pe baza axiomelor alese ca premiză. Ce s-ar întîmpla, cum aţi reacţiona dacă în faţa voastră, stimaţi cititori, ar apare deodată, din pămînt din iarbă verde, un dinozaur ? Aţi încerca să vă treziţi din presupusul coşmar, v-aţi ciupi, v-aţi da palme dar spaima, adevărata spaimă, s-ar declanşa abia în clipa cînd, înţelegînd că sînteţi treaz, veţi face în sfîrşit sinteba, d.p.d.v logic, dintre un dinozaur şi lumea dumneavoastră de pînă acum : lumea reală. Nu elementele sînt înfricoşătoare, ci combinarea lor. Un dinozaur în Jurasic e la fel de firesc ca şi un om în Paris. Dar dacă spunem „un dinozaur în Paris" şi „un om în Jurasic", rezultă două frumoase subiecte S.F., dacă nu chiar de horror. Superbe aceste atenporalităţi şi mult, mult mai fertile decît alăturarea unor elemente indiferent cît de antagonice, dar sincrone din punct de vedere temporal. Încercaţi şi voi ! — rîse scriitorul, adică eu, observînd mutrele mirate, suspicioase sau încîntate ale cititorilor. Dar vă întreb, dincolo de acest joc temporal şi literar : dumneavoastră sînteţi siguri că n-aţi trăit o mie de ani ?

Pentru că, mult mai tîrziu de evenimentul descris înainte de acest capitol, s-a întîmplat că tînărul Alfred Ronsen să fie silit să-şi petreacă noaptea lîngă camioneta sa cu rezervorul golit exact la trei kilometri de staţia de benzină, undeva, pe colinele rotunjite, de granit arhaic, din vestul oraşului K. Luna care-i aurea prelata umedă de rouă îl făcea să tremure neliniştit, întrucît Ronsen avea o alergie ciudată la luna plină, nesuportîndu-i decît cu mari eforturi rasele galbene şi triste. După mai multe sferturi de oră de pîndă, o maşină catadixi să se apropie venind dinspre vest în viteză nu prea mare şi cu farurile aprinse. Străbătuse deşertul căci parbrizul, caroseria şi, cum avea să constate Ronsen în curînd, chiar bordul, se

Desen de Valentin Iordache

înroşiseră cu totul din cauza prafului depus într-un strat deosebit de gros şi de rezistent. Cînd maşina s-a oprit, un om a coborît de la volan, a întins mîna către Ronsen şi ş-a spus numele. Stăteau acum faţă în faţă — Ronsen şi tînărul Mathias — cîntărindu-se atent, pînă cînd Ronsen a deschis gura şi i-a povestit celuilalt ceea ce i se întîmplase.

— Dacă vrei — a zis Mathias, — facem un tîrg.

— Un tîrg ? — a întrebat mirat Ronsan.

— Un tîrg — a întărit Mathias. Eu îţi dau benzină, iar tu mergi cu mine pînă la intrarea în oraş, apoi mă aştepţi pînă mă întorc.

Ronsen s-a gîndit puţin.

— Nu vom trece de barajele poliţiei — a spus el.

— Asta e misiunea ta. Şi mă aştepţi pînă mă întorc. Nu va trebui să te expui.

Ronsen a acceptat.

— Urcă. Sau, nu. Mergem în camionul tău. Rabla mea s-ar putea să ne lase în drum.

Dealurile pustii şi cotropite de Lună au început să fluture pe lîngă ei ca nişte voaluri de mireasă, răcoroase şi tăcute. În drepata şi în stînga, negurile se despicau în forme subţiri de stînci ce piereau aproape instantaneu, locul lor fiind luat de alte forme mai îndrăzneţe, mai aberante. Cei doi tineri nu scoteau nici o vorbă. Aerul pur al nopţii le lovea obrajii laolaltă cu liniştea de piatră în care uruitul monoton al motorului se pierdea aproape complet. Au stat astfel multă vreme, pînă cînd, la un moment dat, Ronsen a tras de volan spre dreapta.

— Ce faci ? — a întrebat uimit Mathias.

Ronsen arătă cu degetul printre două coline. Acolo se afla, luminat feeric, oraşul.

— Parcă în oraş nu mai era viaţă — murmură Ronsen.

— Parcă oraşul era înconjurat de un sistem de posturi ale poliţiei — îi ţinu Mathias isonul. Să nu se fi întîmplat ceva...

— Verificăm imediat — vorbi iar Ronsen.

Maşina porni spre autostrada 22, ce se întrezărea sub Lună ca o panglică argintată.

— Opreşte ! — a zis deodată Mathias.

Ronsen se supuse. Mathias deschise portiera şi coborî.

— Cred că vei rămîne aici — şuieră el. Uite, — şi arătă cu mîna nişte forme nedesluşite — acolo e staţia de pompare a reziduurilor. Îţi mai aminteşti ?

Ronsen îşi amintea.

Mathias plecă înspre oraş. Ronsen îi urmări făclia albicioasă a trupului cum se pierde după colţul unei străzi bine luminate. Mathias mergea repede, tinereşte, călcînd trotuarele pe care ultimul om se plimbase poate cu peste patru luni în urmă şi privind crăpăturile de la rădăcinile zidurilor, cîteodată acoperite de o iarbă proaspătă. Vitrinele diferitelor magazine continuau să fie luminate. Mathias se opri deodată. Îşi puse întrebarea : cine schimbase oare becurile ? Şi de ce ard oare toate ? De ce toate? Oare nu cumva...

— Să continui — a mormăit Mathias. Nu cumva molima a încetat ? Nu cumva faptul că n-am văzut încă nici un poliţist îşi are rostul lui, iar luminile pe care le văd au fost aprinse de către oameni care se vor întoarce mîine şi îşi vor lua oraşul în stăpînire ?

Atunci i-a văzut — avea să afirme el mai tîrziu. Se tîrau spre el din toate părţile : albi, imaculaţi...

— Albi şi îngrozitori — gîfîi Mathias mai departe, strîngîndu-i convulsiv mîna lui Ronsen care-i turnase pe gît puţin rachiu ajutîndu-l să-şi revină... Ştii... ei... nu sînt deloc ceea ce am crezut. E greu să-ţi povestesc, e greu să te fac să înţelegi...

Mathias lăsă capul pe spate şi închise ochii. Zorile îi puneau un pic de culoare pe chipul palid, dar se vedea că e obosit, cumplit de obosit.

— Înţelegi — horcăi el încercînd să ridice iar capul. Ronsen se grăbi să-l ajute. Misterul ăsta... trebuia... cu orice risc. Nu-mi pare rău. I-am putut vedea pe EI... i-am putut înţelege... sau, poate nu i-am înţeles, nu i-am văzut cum ar fi trebuit. Dar, ştii... e pentru prima dată. O întîlnire de gradul trei... şi totuşi, nu de trei. Mă tem că trei trepte nu sînt suficiente. Şi mi se pare firesc. Un contact între civilizaţii înseamnă... înseamnă atîtea...

Mathias iar se odihni pentru cîteva clipe.

— Cum arată EI ? Greu de spus. Mie mi s-au părut că seamănă, pur şi simplu, cu nişte viermi. Nişte viermi mari, albi şi ciudaţi. Dar, cine ştie ? Mă bate gîndul că, de fapt, n-am văzut nimic. Au încercat să-mi explice. Pînă acum, nu căutaseră decît să înţeleagă. De-asta locuitorii oraşului... dar EI n-au vrut. Ştii, cînd i-am văzut prima dată... ştii cu ce am avut impresia că seamănă ? Degetele... grămezile de lîngă staţia de pompare... şi asemănarea asta mi-a dat prima cheie a problemei. M-au mai ajutat şi EI, firește... munca lor m-a ajutat să înţeleg.

Urmă o nouă pauză. Ronsen asculta cu sufletul la gură.

— Căci EI muncesc — bîigui Mathias din ce în ce mai febril. Noi, fiindţe raţionale, muncim pentru a obţine un produs oarecare. EI însă... oare ţi-ai fi putut imagina ? Ai fi putut concepe ? EI, nu sînt, de fapt, fiinţe raţionale. Sînt spirite oarbe care muncesc nu pentru a crea bunuri, ci pentru a crea raţiunea. Ai să spui : ceea ce fac şi celulele creierului nostru — şi nu se numeşte muncă. Da ! Dar raţiunea lor... e exterioară. E un produs extern al muncii, nu o componentă a corpurilor lor sau a sistemului, în ansamblu. Au vrut să înţeleg... să transmit asta. N-au intenţionat uciderea noastră. Dar vezi, EI sînt guvernaţi de această conştiinţă pe care au creat-o. Doreau să ne cunoască esenţa. Pentru că, dacă noi nu putem să-i vedem în întregime, neputîndu-i deosebi, într-o primă fază a contactului, de animale, ei bine, nici EI nu ne pot vedea în întregime. Ştii ce văd din noi, din corpurile noastre ? Degetele ! Atît ! Pentru că ele, ca şi EI, muncesc ! Le-a venit foarte greu să înţeleagă ce anume le uneşte... căci nu puteau să vadă carnea palmei. Nici braţele noastre, nici creierele. Şi atunci, au încercat să strice legăturile. Au distrus oamenii, păstrînd, doar degetele întregi. Dar degetele nu trăiesc singure. Şi atunci... au făcut apel la raţiunea pe care o construiseră... şi le-a părut rău, dar nu mai puteau repara nimic. Cel puţin aşa au crezut prima dată. Apoi... vezi, EI au zis că au descoperit în noi ceva... un lucru pe care nu-l au... şi că pentru noi, toţi, asta înseamnă un fel de mare şansă. Amintirile. EI zic că e o lume către care... EI împreună cu noi ar putea... am putea...,

Ronsen nu mai înţelese nimic din ultimele cuvinte ale lui Mathias, care lăsase capul pe spate. „Are nevoie de o clipă de răgaz“ — se gîndi. Ieşi afară din cabină. Soarele apăruse peste oraşul care începea să-şi stingă, treptat, luminile...

Cînd s-a întors, a constatat că Mathias dispăruse. Pe locul în care se aflase, spumegau pete de lichid roşietic. De-o parte şi de alta a acestor pete stăteau cuminţi cele zece degete de la mîinile lui Mathias. Albe, imaculate, îngrozitoare...

— Ronsen a pornit motorul şi a plecat, o să vedeţi voi imediat unde — a mai zis scriitorul, adică eu, căscînd şi întinzîndu-se. Şi acum, încă două vorbe despre dispariţii. În general, un om are prostul obicei, dacă aţi observat, să dispară exact cînd nu e cazul. Luaţi orice film în care eroul moare sau pleacă, pur şi simplu, şi veţi înţelege imediat ce vreau să spun cu asta. Cînd dispare prea devreme, ori uită să comunice un secret foarte important urmaşilor, ori uită să-şi facă estamentul. Cînd dispare prea tîrziu, fie că secretul a fost deja aflat de alţii iar el rămîne cu buzele umflate, fie că moştenitorii mor unul cîte unul iar personajul nostru va cheltui ultimul cent cu damele sau cu băutura — asta dacă nu face o donaţie grasă unei societăţi de binefaceri. Iar în ceea ce priveşte...

Notă : Acest manuscris a fost găsit, după plecarea străinilor, întruna din clădirile publice ale oraşului K. N-am reuşit nici azi — mormăi scriitorul făcînd cititorilor săi cu ochiul — să aflu ***unde naiba am dispărut atunci...***

3. *ÎNTOARCEREA*

Într-o dimineaţă, doamna Ronsen văzu ieşind printr-unul din orificiile sitei chiuvetei un deget de copil. Doamna Ronsen calculă rapid că pe o ţeavă de doi ţoli în nici un caz n-ar fi putut să încapă un copil, aşa că dădu drumul unui ţipăt suficient de puternic pentru a fi auzit din sufragerie, dar nu destul de puternic pentru a putea fi auzit şi de vecinii cu care doamna Ronsen nu se înţelesese niciodată. Domnul Ronsen sosi în grabă tocmai la vreme pentru a zări degetul îndoindu-se,c a o chemare, iar apoi retrăgîndu-se încet pe ţeava de scurgere, în afara razei vizuale a celor doi.

— Ce-a fost asta ? — întrebă şocat domnul Ronsen şi ridică sita pregătindu-se să privească înăuntru.

— Stai ! — îl opri repede doamna Ronsen. Nu te uita !

O spusese cu tonul cu care ar fi rostit „nu-i frumos să faci asta“. Doamna dezaproba francheţea gesturilor lui Ronsen, care, prin prisma educaţiei uşor înclinate către snobism pe care o primise, îi părea uneori bădărănie curată. Domnul Ronsen se întoarse şi o măsură uimit. O vedea parcă pentru întîia dată în adevărata lumină, îngrăşată pînă către diformitate sub rochia ce plesnea uneori la cusături şi cu obrazul fardat violent.

— Ţi-e frică ? — zise el simţind o tainică satisfacţie la vederea chipului buhăit şi speriat al femeii.

— Nu — răspunse doamna Ronsen. Poate a fost un vierme. Dar e îngrozitor ! ¡Vermi în bucătăria noastră !

— N-a fost un vierme — răspunse bărbatul. A fost un deget de copil. O să chem instalatorul. Trebuie să văd ce se întîmplă aici.

— Instalatorul nu va găsi nimic — rosti cu glas scăzut doamna. Poate a fost, totuşi, un vierme. Sau un spirit.

Doamna Ronsen frecventa, de cîtva timp, un oarecare

club spiritist.

— De ce nu un spiriduș ? — supralicită amuzat Ronsen.

Doamna îl privi dezaprobator.

— Cu lucrurile astea nu se glumește. Dar tu — zise ea și făcu un gest dispreţuitor — n-ai fost niciodată un om serios. Habar n-am ce m-a făcut să mă căsătoresc cu tine!

Domnul Ronsen n-o luă în seamă. Dintotdeauna nevastă-sa avusese ultimul cuvînt. Dar asta ar fi spus-o doar un spectator neinițiat, căci cunoscătorul ar fi intuit imediat că ultimul cuvînt era ultimul rostit, nu gîndit — și că nimic nu-l put·ea abate pe Ronsen de la vreo hotărîre, după cum nimic n-ar fi putut să-l facă să-și schimbe ideile. Așa că se îndepărtă lăsîndu-și soția să se vaiete în surdină. Apartamentul lor nu era prea mare. Trei camere, un hol destul de îngust,chiar dacă foarte lung, un spălător și bucătăria. La celelalte două etaje ale imobilului locuiau alte două familii cu care, așa cum am spus, soții Ronsen nu prea aveau relații. Bărbatul se retrase în sufragerie, își prepară un cocktail „Barbados“ și se așeză pe canapea. Nu se gîndea la nimic precis, dar, în cele din urmă, degetul de copil sosit din țeava chiuvetei îi monopoliză creierul. Parcă l-ar fi chemat. Oare chiar l-a chemat ? Și, unde ? Unde putea să-l cheme ? Deodată avu senzația că degetul nici nu apăruse acolo, în chiuvetă, că de fapt se afla în el, ca un fel de vierme alb care-irodea memoria, dar căruia încă nu-i putea înțelege sensul. Sau nu dorea să-l înțeleagă ? Totdeauna se gîndise la copilărie, așa cum probabil Adam și Eva se vor fi gîndit, după surghiunire, la Paradisul pierdut. Și iată că acest Paradis pierdut al copilăriei revine azi, prin intermediul unei viziuni fantastice, în el — tocmai în el, omul pentru care copilăria a însemnat un fel de altă viață, veselă, plină de zburdălnicie și neodihnă. Viziunea nu s-a repezit în ochii vreunui trădător al viselor primei vîrste, ci în ochii lui amari și uneori triști și adesea indiferenți, dar care încă mai păstrează, cifrate, ce-i drept, poveștile și poznele atît de încîntătoare care i-au încălzit... hm, da ! Dar nu era firesc să fie așa ? Nevastă-sa a țipat speriată. El, nu. Pentru el, apariția nu păstra vreo amenințare. Era doar o chemare din urmă, dintr-un timp și dintr-un spațiu către care nu se va mai putea întoarce niciodată. Sau... sau, ce ? Nu, nu e bine să-și facă iluzii. Lucrurile vor rămîne așa cum sînt : el și soția sa, doi pensionari ce discută din cînd în cînd despre vreme și despre filmele de la televizor. Pînă în ziua în care unul dintre ei va muri. Dar încă nu e cazul să se gîndească la asta. Ei bine, dar dacă nimic nu se va schimba, dacă, oricum, nimic nu se va schimba, devine firească întrebarea : de ce, totuși, a apărut acel straniu deget de copil ? Pentru că el trebuia să aibă un motiv foarte puternic pentru a se afla acolo...

Domnul Ronsen așeză paharul gol pe măsuța joasă a barului și se îndreptă cu pași șovăitori către bucătărie. Doamna Ronsen nu se mai afla acolo. Bărbatul se gîndi un moment, apoi deschise ușaș i intră. Chivueta strălucea albă, curată și inofensivă. Domnul Ronsen ridică sita metalică printr-unul din ochiurile căreia văzuse ieșind degetul. Se aplecă și privi. În adîncul țevii, apa clipocea încet.

Peste aproximativ un sfert de oră, doamna Ronsen găsi ușa de la bucătărie deschisă la perete. Își strigă soțul, apoi așeză pe masă punga cu tăiței cumpărată din magazinul de vis-á-vis. Zări în sfîrșit chiuveta cu sita scoasă și se apropie de ea eliberînd un scîncet slab de cățeluș pedepsită. Auzi deodată vocea bărbatului ei. Venea ca dintr-un puț adînc, reverberată de mai multe ori. Doamna Ronsen simți o nevoie impetuoasă de a se așeza pe un scaun sau pe vreo mobilă oarecare. Căută înnebunită în jur un loc în care să se prăbușească. Vocea bărbatului ei părea acum mai puternică, mai tînără parcă, emanînd virilitate, iar doamna Ronsen se surprinse ascultînd-o cu o plăcere demult nemaiîncercată. „E vocea bărbatului meu“ — gîndi ea, mîndră. Cuvintele nu se înțelegeau, dar acest amănunt prezenta prea puțină importanță. Vocea căpătă deodată tonuri mai înalte, adolescentine, apoi se frînse brusc într-un sunet cristalin. Se mai auziră o vreme cuvinte copilărești din ce în ce mai stîlcite, apoi un plînset de sugar și, în sfîrșit, liniștea cuprinse aerul în voalul ei catifelat.

— Hei ! — strigă speriată doamna Ronsen. Hei, așteaptă-mă !

Femeia își apropie ochiul de orificiul țevii. În interior, din negură, se auzea clipocitul apei. Doamna Ronsen nu șovăi nici o clipă și, oricum, chiar dacă ar fi șovăit,t ot nu s-ar mai fi putut schimba ceva.

Atunci izbucni fenomenul despre care vor mai apuca să vorbească săptămîni de zile ziarele, iar posturile de televiziune, înainte de a fi înghițite unul cîte unul, vor dezlănțui comentarii furtunoase, dar complet sterile. Încet, aproape solemn, podeaua de ciment a bucătăriei începu să crape. Fragmentele prinseră să urce către chiuvetă ; apoi tavanul se îndoi și el, plesni laolaltă cu pereții, înclinîndu-se într-un echilibru capricios spre același punct al încăperii. Țeava metalică de doi țoli funcționa mereu ca un aspirator nemilos ; tot ce pînă atunci se dovedise solid părea că-și schimbă deodată starea de agregare, lăsîndu-se absorbit de către aceasta. Răsunară cîteva țipete la etaj, repede înnăbușite de prăbușirea plafonului. Curînd, casa întreagă dispăru înghițită bucățică cu bucățică. Rămase doar chiuveta legănîndu-se în vîrful țevii metalice și către ea zvîcniră primele porțiuni din pămîntul curții. Cînd și curtea dispăru, strada se mișcă, plesni, apărură în ea crăpături adînci de sute de metri și noi mase de pămînt și asfalt porniră să ia cu asalt fragila alcătuire a țevii. Cîteva automobile căzură în crăpături, iar șoferii pieriră striviți. Apoi vestea începu să se împrăștie. Zona a fost înconjurată rapid de echipe de pompieri și polițiști.

După aproximativ o săptămînă, orașul de pe malul oceanului nu mai exista. De la o distanță suficient de mare, n-ai fi putut observa aproape nimic neobișnuit. Singurul fenomen sesizabil era mișcarea ușoară, periodică și orizontală a pămîntului, ce legăna copacii și lanurile de grîu și porumb, ca și cînd scoarța terestră ar fi devenit un covor pe care o mînă de uriaș ți l-ar trage încet de sub picioare. Mii de indivizi, excentrici sau doar dornici să salveze civilizația de la pieire, și-ar fi dat jumătate din viețile lor în schimbul posibilității de a pătrunde în zonă pentru a observa pe viu ce se petrece. Dar acolo nu se petrecea nimic, nu era mai nimic de văzut. Doar o simplă și inexplicabilă țeavă de doi țoli — admirați paradoxul ! — iar în vîrful ei se legăna încoace și încolo chiuveta albă. Se legăna încet deasupra unei planete din ce în ce mai mici și mai îmbătrînite...

LIUBEN DILOV

Cunoscut cititorilor români, mai ales celor mai tineri, exclusiv ca autor al romanului „Drumul lui Icar“ — o primă space-opera bulgară — încununat cu **Premio Europa** în anul 1976, Liuben Dilov se profilează ca fiind cel mai interesant și prolific autor contemporan de literatură științifico-fantastică din R.P. Bulgaria.

De la prima sa carte **„Porumbei deasupra Berlinului“** — un ciclu de povestiri destinate tineretului — și pînă în anul 1979, Liuben Dilov nu a fost ceea ce numim un scriitor total S.F., abordînd cu același statornic succes, cartea pentru copii, romanul cu tematică socio-filozofică, eseul sau studiul de critică literară. După anul 1979 lucrările sale — romane, povestiri, nuvele, eseurile critice — se vor circumscrie, în totalitate, acestui gen, motivele și temele acestora relevînd predilecția sa pentru dezbaterea așezată pe un solid suport filozofic, a celor mai actuale probleme ale umanității transplantate în lumea, nici pe departe perfectă sau edenică, a viitorului.

Stilist de mare finețe Liuben Dilov trece cu ușurință, în aparență, de la tonul grav, serios, dramatic, propriu lucrărilor cu tentă moral-filozofică, la acela acidulat, maliţios, ironic al scrierilor umoristice sau satirice, demitizînd credințe eronate în supremația mașinii asupra ființei umane într-o lume hipertehnicizată, sau a intrării acestuia într-un dolce-far-niente, datorat aceluiași, de data aceasta docil, factotum.

Spirit lucid, stăpîn pe arta și meșteșugul scrisului, Liuben Dilov este unul dintre puținii autori care nu cad nici în păcatul tehnicizării operei literare, dar nici în acela al glosării pe marginea unor fenomene fizico-psihice improbabile, cîtă vreme filtrul bunului simț și acela al informației științifice de care dispune nu-i satisfac spiritul (auto) critic propriu.

Pentru că spațiul pe care îl avem la dispoziție este, evident restrîns, credem că nu este lipsit de interes pentru cititori să amintim că Liuben Dilov este autor a peste cincizeci de volume, dintre care douăzeci și șase au fost traduse în diverse limbi, că una dintre cărțile sale pentru copii **„Koko și Niki“** a stat la baza scenariului filmului cu același nume realizat în R.D.G., că multe dintre cărțile sale au cunoscut mai multe ediții, printre ele numărîndu-se, **„Omul atomic“** (fiind și primul său roman s.f.), **„Greutatea scafandrului“**, **„Drumul lui Icar“**, etc., fiind totodată unul dintre rarii scriitori care scriu, cu autoritate și competență, critică și teorie literară privind literatura științifico-fantastică.

I.I.I.

liuben dilov

TRAGEDIE DE ANUL NOU

Nu aș fi povestit această întîmplare rușinoasă dat fiind faptul că, cel mai bun prieten al meu — personajul principal implicat în ea — este un om cu mult amor propriu și ar suporta-o cu greutate, dacă nu m-ar fi indignat tapajul care se face acum, la modul cel mai ușuratec, în mijloacele de informare în masă : un nu știu ce robot și-a susținut teza de doctorat pe filozofica temă : „Mașina — prieten și protector al omului".

Eu sînt mineralog, lucrez de trei ani pe Titan, cel mai mare satelit al lui Saturn și, desigur, nu sînt și nici nu pot fi un dușman al mașinii. Fără mașini nu aș fi putut face nici măcar un pas în atmosfera otrăvită a lui Titan, tot așa cum n-ar fi putut scormoni pe sub zăpada veșnică în căutare de minerale rare. Dat fiind însă faptul că profesia mea este strîns legată de natură s-a trezit în mine o neîncredere funciară față de orice nou-născut al gîndirii tehnice. Colegul și prietenul meu Ivan (trec sub tăcere numele de familie din motivele arătate mai sus), gîndește la fel ca mine și în asta constă adevărata tragedie : că tocmai lui i s-a întîmplat asta și nu vreunuia dintre capetele seci ale aclamatorilor proaspătului doctor în filozofie.

Era cu o lună în urmă, cum s-ar zice în plină febră de Revelion. Voiam să-l petrecem împreună, însă ei nu mi-au dat nici un semn de viață în seara sărbătorii și eu am socotit că Ivan n-a reușit să se întoarcă. Se găsea pe atunci în delegație pe Pămînt. Își anunțase soția că va întîrzia din cauza probelor ce trebuiau făcute în condiții terestre, dar că se va întoarce cu orice preț pentru sărbătoare.

Seara le-am dat telefon. Pe ecran s-a ivit soția lui, care imediat a deconectat imaginea. Mi-am zis că și-a dat cu ceva cosmeticale și că de aceea nu-mi oferă decît vocea.

— Nu e, mi-a răspuns ea aproape plîngînd. N-a venit.

— Ivane, i-am zis, n-o lua în tragic ! Pur și simplu n-a găsit bilet la cosmonavă. Știi doar cum e înaintea Anului Nou.

— Nu sînt Ivan, ci Ivonne !, mi-o tăie ea ritos.

— Scuză-mă !, i-am zis.

— Pînă cînd să te scuz ?, își arătă ea, fără glumă, colții, dar tot nu se arătă pe ecran.

Ce să le fac : el — Ivan, ea — Ivonne ! El, cel puțin, nu se supăra atunci cînd greșeam. Am continuat cu foarte mare atenție și, de data aceasta, greșeala nu a mai fost atît de mare.

— Ivonne, i-am propus, atunci vino tu. Doar n-o să stai, singură-cuc de Anul Nou ?

Ea îmi azvîrli însă îmbufnată un „Petrecere plăcută" și întrerupse legătura.

Scurt timp după focurile de artificii, împreună cu nevastă-mea, am sunat din nou, ca s-o felicităm de Anul Nou, dar n-a răspuns nimeni. Am considerat că a plecat că petreacă în altă parte, iar nevastă-mea, cică sînt prietene, zice :

— Parizianca asta chiar și pe Ttitan găsește prilejul să-i pună coarne.

Asta era însă curat nod-în-papură. Prin deșerturile metanice de pe Titan n-ai unde te ascunde fără scafandru și, în afară de asta, îmbrăcat în el este greu să flirtezi, fie chiar numai din priviri. Cele cîteva hoteluri sînt tot timpul înțesate cu grupuri de turiști. Iar pe timpul îmbulzelii de revelion se închiriază temporar chiar și barăcile ermetice din Valea Tăcerii.

Nu știu ce idiot a botezat-o așa. În toate văile de pe Titan, ba chiar și pe înălțimi, tăcerea este una și aceeași Precis careva de la agenția Titan-turist, care a fost, totuși, mai deștept decît clienții săi. Pe Pămînt oamenii sînt ahtiați după liniște și, de cum le propui o săptămînă în vreo „Vale a Tăcerii" sînt gata pe dată să-și deșerte toate economiile. După ce înghesuise însă cîteva mii de oameni în barăcile temporare, se instalează o asemenea liniște de ești gata să fugi tocmai la celălalt capăt al sistemului solar.

Desigur, nevastă-mea invidia degeaba dibăcia franțuzoaicei. Ivonne ne-a trezit cu noaptea-n cap. Băsicuțele de șampanie încă mi se spărgeau în creier și-mi era greu să-mi vin în fire, însă de data aceasta ea nu și-a mai ascuns fața. Era toată plină de lacrimi.

— Vino, te rog ! Imediat !

— Ce s-a întîmplat ?

— Vino, ai să vezi !

Mi-am îmbrăcat scafandrul cu destulă încetineală, atît din cauza reflexelor mele paralizate cît și pentru că trebuie să fii atent, știind cît de periculos este în exterior. Am scos rachetosania din garaj și m-am mai chinuit și cu ea pînă ce a pornit. Cu toate că locuim pe partea permanent luminată de Saturn și cu toate că există atmosferă, pe Titan domnește un frig cosmic. Nevastă-mea a vrut să meargă și ea, dar am oprit-o. Numai pe mine mă chemase, poate că nu era ceva pentru nervii femeilor. Din cauza întîrzierii mele Ivonne arăta de-acum calmă, atunci cînd mi-a deschis ușa ermetică a coridorului-ecluză. Ochii îi erau uscați, dar continuau să ardă ca o durere profundă. După ce mi-am scos casca, am întrebat-o dacă e vorba să zăbovesc mai mult, ca să-mi scot și scafan-

drul, ea însă a dat doar din cap şi a fugit înapoi în hol. In continuare nedumerit, mi-am dat jos scafandrul, m-am pieptănat, oricum, era Anul Nou, şi am bătut la uşa holului.

— Intră, intră, răspunse Ivonne dinăuntru.

Înţepenise ca o santinelă în spatele spătarului înalt al fotoliului pneumatic, în care, cu ochii întredeschişi, şedea Ivan acoperit cu pătura pînă la bărbie. Faţa sa avea culoarea zăpezii din acea parte a planetei unde componentele sulfului se găsesc în număr mai mare decît metanurile. Alb-gălbui, dar fără acea plăcută irizare aurie, ci cu umbrele violete pe care stîncile le aştern asupra ei, cînd Saturn le luminează oblic cu palida sa strălucire. Pleoapele îi erau coborîte de parcă s-ar fi scufundat într-un somn maladiv.

— Ce s-a întîmplat, măi, oameni buni ? am exclamat eu cu o voioşie silită, în nădejdea că cele petrecute nu pot fi chiar atît de grave.

Mi-au răspuns prin tăcere, dar cu una adevărată, nu ca aceea de acum din Valea Tăcerii. Am înaintat, mi-am pus palma pe fruntea prietenului, iar el mi-a luat-o brusc, şi-a atins ochii cu ea şi a smiorcăit :

— Frăţioare !

— Iată ce ne-a fost dat să trăim, spuse Ivonne şi, cu un fel de înverşunare, zmulse pătura de pe el.

Acum îmi este greu să spun cu exactitate ce am simţit cînd am descoperit priveliştea. N-a fost, probabil un singur sentiment. Cu certitudine mai întîi am încercat unul, apoi pe al doilea, pe urmă pe al treilea, apoi toate s-au amestecat. Nişte şolduri plinuţe femeieşti, alb-rozalii, nişte picioruşe graţioase, nişte genunchi rotunjori... Iată ce am putut zări, într-o fracţiune de secundă, înainte ca Ivan, intrat în panică, să-şi tragă pătura pe el.

Am rîs luînd asta drept un truc de revelion adus de pe Pămînt.

— Arată, măi, mai arată o dată !

Ivan însă scînci din nou dramaticul său „frăţioară" şi chiar şi expresia nevesti-si spunea că nu se ţin de glume cu mine.

— Dar ce s-a întîmplat, spune-ţi-mi odată, am zis eu, redevenind neliniştit.

Iar ea ţipă aproape isteric :

— Las' să-ţi povestească el, prostul-proştilo !

— Ivonne... m-am adresat eu lui.

— Aha, triumfă răutăcioasă franţuzoaica. Aşa, aşa ! De-acum încolo nu mai e nici un fel de Ivan, acum e Ivonne, poţi să-i zici fără grijă Ivonne.

— Scuzaţi-mă, dar cu numele astea ale voastre..., mărmăi eu. Ce s-a întîmplat ?

— Dar numai pentru tine, scumpo !, se scuză cu un glăscior subţirel prietenul meu, însă ea urlă din nou :

— Tot eu sînt vinovat ! Tot din cauza mea !...

— Ia, lasă-ne singuri, mă înfierbîntai eu în cele din urmă. Du-te la nevastă-mea, să nu se plictisească. Ia sania mea, e pregătită.

— Aha, ai vrea !, se aruncă ea asupra mea, iar eu am simţit că mă zăpăcesc de-a binelea. M-am aşezat pe un scaun mai la distanţă, mi-am încrucişat braţele şi i-am anunţat jignit :

— Voi aştepta fix două minute. Dacă pînă atunci nu mă faceţi să înţeleg pentru ce m-aţi chemat, plec ! Şi asta pentru totdeauna.

Ivonne se sperie şi zgudui umărul soţului.

— Aşteaptă ! Mai nou, acum vrea să se sinucidă, tîmpitul ! Trebuie să-l păzim. Cum să văd şi cum mă vezi o să iasă afară fără scafandru.

Mi-am privit în mod demonstrativ cronometrul şi m-am mişcat pe scaun.

— Cu ce-ai putea să mă ajuţi tu, reluă prietenul meu cu straniul său glăscior subţiat. Ea a sunat deja peste tot, roboţii... ştii cum e. Omenirea nu a cu-Toţi petrec. Iar ca să te răfuieşti cu noscut birocraţi mai mari...

— Tot nu înţeleg nimic, l-am speriat eu, bătînd cu degetul în geamul cronometrului.

— Of, păi ţi-am explicat deja ! Numai să nu mă mai întrerupi, zise el. Vezi în cel hal sînt ! Nu mai există nici o altă modalitate de întoarcere. Aşteptasem rezultatele pînă în ultima clipă, iar locurile în navele cosmice erau angajate încă înainte de a fi plecat eu spre Pămînt. Cele mai multe îşi luaseră deja zborul. Iar la agenţia de voiaj mi-au zis : singura soluţie ar fi teletransportul. Nu doar pentru mine ci chiar pentru întreaga omenire. Degeaba ne-am fi plîns. Nu mă băgaţi la grămadă, m-am supărat eu, acum nu mă interesează omenirea. Mie să-mi spuneţi cum să ajung de Anul Nou pe Titan. Nu sînt un rîzgîiat de turist, acolo lucrez, acolo mă aşteaptă soţia, acolo mă aşteaptă slujba, ar ei, din nou teletransportarea. Costa şi mai scump, instituţia, cu birocraţia ei nu plătea, în cazul delegaţiilor, diferenţe de tarif, bagajul urma să-l primesc mai tîrziu cu cosmonava de mărfuri, însă, cu toate acestea, într-o oră şi jumătate era pe Titan. În caz contrar, două săptămîni ! Şi m-am înclinat, ce era să fac ? Cît este de geloasă, Ivonne mi-ar fi scos ochii dacă nici de Anul Nou nu m-aş fi întors.

— Păi sigur, păi sigur ! Tot noi sîntem cauza, interveni pe picior de război franţuzoaica. Noi sîntem cauza tuturor prostiilor voastre !

Nu i-am dat atenţie. Aşa sînt soţiile noastre pe Titan : explozive. Fie cu bărbatul, fie în locuinţele ermetizate, fie în scafandre — se enervează. Bine că nici Ivan nu s-a formalizat de replica ei şi a continuat pe dată.

— Să nu vă închipuiţi că şi cu teletransportul a fost uşor. Toată omenirea aia era înnebunită să călătorească. Abia am reuşit, cu două ore înaintea Anului Nou. Ne-au lansat grupuri, grupuri.

Oftă înfiorat şi tăcu.

— Şi cum a mers ? Hai, povesteşte, l-am îmboldit eu.

În ceea ce mă priveşte, eu nu merssem nici măcar pînă la staţia de teletransport, pe care nu de mult o ridicaseră şi la noi, pe Titan. Nu ştiu nici dacă m-aş fi hotărît vreodată să o folosesc. Noi, geologii, datorită profesiunii noastre, sîntem puţin cam conservatori. Ar fi într-adevăr posibil ca teletransportul să fie viitorul omenirii, poate că e genial şi revoluţionar, şi ce-o mai fi acolo, descoperire sau invenţie, dar are în el ceva nedemn de om. Cel puţin în ochii mei. Să te vîre gol într-o cabină-reactor, să te descompună în cuante şi tutti-cuante şi aşa să te lanseze în Cosmos ! Iar la urmă, pe o planetă oarecare, să-ţi adune din nou cuantele. Este adevărat, te deplasezi cu cea mai mare viteză posibil, cu viteza luminii, însă, cu toate acestea, nu m-aş fi lăsat să mă desfacă în cuante. Este ceva împotriva firii.

— Măcar a fost interesant ?, l-am întrebat curios. Ce ai simţit, aşa, cînd...

— Mai bine întreabă-mă ce simt acum !, izbucni el.

— De ce ?

— Cum, de ce, măi, omule ! N-ai văzut ?

Abia acum m-am dumirit şi am exclamat :

— Mamăă, va să zică, de asta ?, fiindcă altfel era să izbucnesc în rîs, iar el, era totuşi un om foarte sensibil. Ia, dă să văd !

M-am ridicat şi m-am întins spre pătură, dar franţuzoaica m-a pleznit peste mînă :

— Ai văzut, deja, ce era de văzut !

Prin faţa ochilor îmi fulgerară şoldurile rozalii, genunchii rotunjori... Plictiseala de pe Titan dezvoltă, indiscutabil, imaginaţia noastră mai puternic decît a celor de pe Pămînt.

— Şi cum s-a întîmplat ?, am zis, ruşinat de vedenia mea.

— De unde să ştiu. Doar ţi-am spus ce îngrămădeală a fost. Ne-au lansat în grupuri. Cine ştie unde şi cum s-a întîmplat încurcătura, dar, poftim, toată jumătatea mea inferioară este femeiască !

— Mamă, mamă !, exclamai eu, obligat să-l compătimesc. Dar la staţia de recepţionare...

— Roboţi !, izbucni el. Nu poţi planta omul acolo de Anul Nou ! Nici măcar hainele nu erau acolo. Asemenea erori sînt posibile, au zis. Linia era nouă, trecuse printr-o centură de asteroizi... Nu puteau face nimic, pînă nu descopereau încotro călătorise jumătatea mea inferioară. Încă nu se interesaseră de greşeală de la nici o altă staţie. Mergeţi acum aşa, iar noi o să vă căutăm. Şi pe deasupra mă mai şi ameninţă : Fiţi atent, au zis, sînteţi răspunzător pentru jumătatea inferioară străină ! Ce nerusinare ! De parcă aş fi şterpelit-o premeditat ! Ca şi cum a fi murit de plăcerea de a mă arăta nevestei cu înfăţişarea asta ! Şi tocmai de Anul Nou ! Rizi, rîzi !, răbufni el la sfîrşit, pricepuse că abia mă mai ţineam.

— Ivane, i-am zis eu franţuzoaicei, condoleanţele mele de Anul Nou.

Şi am plecat la toaletă.

Am rîs pînă m-au durut muşchii stomacului, pe urmă mi-am spălat faţa cu apă rece, mi-am masat-o şi, în fine, am priceput cît de serioasă este situaţia. Cu ce-l putea însă ajuta pe colegul şi prietenul meu ? Şi, în general, putea fi ajutat ? Polivizor sau orice altceva, pot demonta, dar din tehnica

acestei blestemate teletransportări nu înțeleg nimic. Cum s-a întîmplat greșeala, cum se va petrece schimbarea îmi este imposibil să-mi imaginez. Și, după cum se vede asta nu este o treabă de chirurg. Nu poți, pur și simplu, să tai omul în două, apoi să-l coși la loc, toate astea sînt, nu la nivel molecular ci, precis, submolecular.

Cînd am ieșit din toaletă soneria de la intrarea în ecluză răsuna de parcă s-ar fi defectat. Am deschis ușa ermetică, blindată și în fața ei se împletici un colos îmbrăcat în scafandru de culoare roșu-închis. Cu astfel de costume caraghioase se plimbă pe Titan numai turiștii. Li le dă Agenția, pentru a-și putea recunoaște turma de departe. Gesticulă pe deasupra capului meu, dar, evident, nu-l puteam auzi, fiindcă îmi vorbea prin difuzorul căștii. I-am recomandat să-și scoată casca, în caz că dorește să mă întrebe ceva, iar omul s-a apucat febril de această treabă, evident neobișnuită pentru el. Se impunea să-i dau o mînă de ajutor.

– Dumneavoastră sînteți Ivan și așa mai departe, bolborosi el cînd, în cele din urmă reuși să-și scoată ditamai căpățîna din cască, mă privi gîfiind și : Nu, nu sînteți dumneavoastră. El unde este ?

I-am arătat cu degetul peste umăr și, în modul cel mai lipsit de educație, se aruncă asupra ușii holului. O clipă după bubuitură I-am văzut cum pică în genunchi în fața fotoliului. Trase de pe Ivan pătura în care acesta era înfășurat și țipă :

– Ea este, ea este !

Și, ca picat în transă, porni să sărute picioarele și genunchii prietenului meu. Adică acelea care-i fuseseră atașate în timpul teletransportului. Ivonne și Ivan au fost atît de surprinși că au rămas pur și simplu înțepeniți. Cu multă greutate am reușit să mișc namila aceea de pe picioarele... de pe picioare. L-am împins spre scaunul pe care stătusem eu mai înainte și l-am certat :

– Hei, poartă-te cumsecade ! Unde crezi să te afli ? Și-n timp ce mă luptam cu el să-l fac să se așeze am strigat la franțuzoaica încremenită : Dă-i o rochie de-a ta sau un pantalon, să nu mai stea așa !

Ea se repezi în camera de alături să caute haine, iar în timpul acesta namila se jeluia tragic :

– Dar aceasta este soția mea !, arătîndu-l pe Ivan care, stimulat de țipete, își aruncă pătura pe el, ascunzînd, în fine, strălucirea acelei priveliști absolut uluitoare pe Titan.

Înțelesesem, în cele din urmă și odată cu aceasta mi-a revenit și stăpînirea de sine :

– Sînteți sigur că așa arată soția dumneavoastră ? Ia priviți mai atent !

– Oh, am să înebunesc !

– Pericolul este general, i-am spus eu compătimitor. Nu vreți să beți ceva ?

– Iertați-mă că... Dar puneți-vă în situația mea, se scuză el. Ne-am căsătorit aseară și am plecat imediat spre Rhea, satelitul vecin cu Saturn. Hotărîsem să petrecem acolo Anul Nou și Luna de miere. Și să ni se întîmple una ca asta... tocmai nouă să ni se întîmple...

Mă umflă din nou rîsul, dar treaba nu era de rîs, era o adevărată tragedie. Abia am putut rosti :

Adresa v-au dat-o cei de la stație ? Unde este soția dumneavoastră acum?

El gemu de cîteva ori :

– Off, ea nu are jumătatea lui !

– Cee !, urlă Ivan din fotoliu. Dar unde este ?

– Nu știu. Și nici la stație nu se știe. Încă nu li s-a adresat cel de-al treilea păgubaș.

– Dar soția dumneavoastră... nu reușii să formulez întrebarea pentru că sub pătură întrevedeam feciorelnicele-i farmece, însă el mă înțelese.

– Ea are o jumătate femeiască străină.

– Ei, aveți, totuși o femeie întreagă !, mă încumetai eu să zîmbesc.

– Ce femeie, bre, se jelui el. Jumătatea aia aparține unei babe de o sută de ani !

– Maică, măiculiță, zisei eu și iar o tulii la toaletă.

Cînd am revenit am fost oprit de strigătul său :

– Nu intrați !

Am intrat fiindcă mă temeam ca nu cumva sălbaticul ăla să-i fi făcut ceva prietenului meu.

– Hei !, țipă el și întinse pătura ca pe un paravan.

Ivan își îmbrăca jumătatea inferioară în hainele aduse de Ivonne.

– Stai acolo !, îmi ordonă și ea.

– Ee, am zis. Păi de cînd îi este rușine să se îmbrace în fața mea ? În timpul studenției am locuit în aceeași cameră.

– Ei, dumneata, mă amenință proaspăt căsătorita namilă și cu un zel sporit strînse zidul făcut din pătură în jurul meu. Ce te faci că nu înțelegi ? Și, în general, ce faci aici ?

– Ivane, am zis. Să plec ?

Franțuzoaica se înspăimîntă :

– Vai de mine ! Stai, te rog, aici ! Cine știe ce-i mai poate trece ăstuia pri cap !

– Am să chem miliția, l-am speriat eu.

Turistul proaspăt-însurat n-avea de unde să știe că pe Titan nu există miliție și se declară entuziast de acord.

– Chemați-o îndată ! Ea trebuie să fie păzită.

– Cine, măi, omule ! De cine ?

Nu răspunse întrebărilor mele deoarece îi trecu altceva prin cap.

– Haideți cu mine pe Rhea, vă rog ! Ce părere aveți ?

Ivan, care tocmai își examina picioarele învesmîntate în caraghioșii pantaloni cadrilați ai nevesti-si se grăbi să și le îndese în fotoliu, sub pătură.

– Vă rog ! Nu-i așa că o să mergeți cu mine ? Oricum, îmi aparțineți, mie îmi aparțineți, chiar dacă numai parțial...

Ivan îl privi halucinat, însă Ivonne se întoarse spre mine cu o caustică stăpînire de sine :

– Oare nu există nici un mijloc să-l alungăm din casa mea pe nebunul ăsta ?

– Da' de ce să fiu nebun ? N-am

– Aceasta își este adresată dumitale, oare dreptate...

– Afară !, scrîșni Ivan din fotoliu. Cară-te ! Afară !

– Aaa, zise tînărul însurățel. Nu mă mișc de aici ? Sau veniți cu mine, sau...

– Cetățene, i-am zis. Eu vă înțeleg frămîntarea și vă compătimesc, dar asta nu vă dă dreptul de a vă comporta necuviincios. Iar dumneavoastră continuați să-l chinuiți pe prietenul meu. Și fără asta se află în pragul sinuciderii.

Namila sări ca ieșită din minți de spaimă – se pare că avea o imaginație foarte vie.

– Dar dumneavoastră o veți ucide pe soția mea !

– Vezi Ivonne, am zis. Nu vei atenta doar asupra propriei persoane ci și asupra alteia. Iar asta este de acum crimă și nu sinucidere.

– Și ce să fac ?, se plînse cu glas subțirel prietenul meu.

– Vom aștepta, am spus eu optimist. Asta este !

Ce altceva aș fi putut să-i răspund ce altceva ne mai rămăsese ?

Ca să-l liniștesc pe tînărul însurățel am chemat-o pe nevastă-mea. Asta îl potoli, numai că pe ea o aruncă într-o continuă alertă.

Tînărul însurățel începu să circule cu cursa regulată a planetozborului între Rhea și Titan, între partea de sus și între partea de jos a nevesti-si, pentru că în hotelurile de pe Titan nu mai erau nici un fel de locuri. Și nu mai spun că ne aducea la cunoștință comunicate din ce în ce mai disperate : tinerei neveste îi apăruseră mustăcioare de babă. Și negi păroși, și încă nu mai știu ce...

In schimb, lui Ivan îi crescuseră sîni. Am vrut să-i văd, însă nevastă-mea nu mi-a dat voie. Haide, haide, țipase, n-ai mai văzut sîni ?

Iar blestemata de babă nu se arăta defel. Se simțea, pare-se, bine cu jumătatea inferioară, tînără, a prietenului meu. O căutau intens, dar pînă să ajungă să scotocească pe toți cei nouă sateliți ai lui Saturn...

Unde mai pui că, poate, se întorsese pe Pămînt, sau plecase pe vreo altă planetă. Alr noi stăm și așteptăm. Nu ne putem vedea nici de slujbă, nici de familii ! Eu îl păzesc pe prietenul meu să nu se sinucidă, nevastă-mea să păzește pe mine să nu mă apropii de el, Ivonne, la rîndu-i, ne supraveghează pe toți trei. Tremură pentru jumătatea străină, sau pentru jumătatea lui, nu se știe, dar este tot timpul în jurul nostru. Și de cum Ivan se îndreaptă, cu mers cochet și funduleț balansat spre toaletă sau baie, ne certăm, de fiecare dată, dacă trebuie să fie însoțit de un bărbat sau de o femeie, ca nu cumva să o șteargă afară fără scafandru și să se otrăvească...

Uite, asta să vină să vadă robotul ăla, care a devenit doctor în filozofie și să-l întreb eu la ce-o să mai filozofeze pe urmă !

În românește de : Ion Ilie Iosif

Din volumul : Liuben Dilov, „Propusnatii at șans", Plovdiv, 1986, Izdatelstvo „Hristo G. Danov", pp 57–68

INVESTIGAȚIE

VICTOR MARTIN

Cu toate că voiau să meargă pe străduța prăfuită și pustie din față, Can și Ideea se îndreptară, în următoarele frînturi de secundă, exact în direcție opusă. Nu știu de ce fac asta și ce forță ascunsă le călăuzește pașii. Din cînd în cînd se priveau fără a fi atenți pe unde trec. Admirau amîndoi deodată cîte o casă cu ziduri înalte și reci sau se împiedicau în același timp de pietrele pavajului, perfect sincronizați.

Rostogolitoare, Lacrima îi strivi și îi integră. Se știa că într-o zi va coborî de pe munți și va hoinări pe străzile înguste ale Orașului alegîndu-și ținta. Venea fără veste ; nimeni nu putea indica acea clipă, iată, acea clipă sosise. Urlînd, femei, copii, bărbați, se aruncau cu fața spre dalele reci așteptînd ca Lacrima să treacă sau ca lichidul ei uleios să le cuprindă gîtul și membrele ca în clești. Așteptau cristalele uriașe, să le zdrobească fruntile, să le facă encefalul terci sau să li se înfigă între omoplați, luîndu-i ca pe niște frigărui, aruncîndu-i în gura hămesită a Lacrimei.

Sfera uriașă se rostogoli pînă la ei, nelăsîndu-le timp să se ferească. Can și Ideea se contopiră cu Lacrima ; strigătele de ajutor nu fură auzite și, chiar dacă ar fi putut fi auzite, nimeni nu avea chef să se bage. Dacă un om ar fi făcut-o, se știe că ar fi fost aspru pedepsit, deși nu se poate preciza în ce consta pedeapsa, datorită ambiguității delictului.

Lacrima porni să se rostogolească înapoi, în josul străzii, micșorîndu-se vizibil, pînă la urmă nemairăminînd nimic din ea.

Ecoul strigătelor celor doi se mai ciocni un timp de pereții caselor, apoi sefrînse în sunete disparate, din ce în ce mai slabe.

— Urcați-vă repede !... Și încetați o dată cu zbieratul ! se auzi un glas.

Apropiindu-se de colină, Lacrima se materializă din nimic și începu să crească vertiginos atingînd dimensiunile maxime. Se așeză pe vîrful înverzit al ridicării de pămînt, încremenind.

— Eu sînt, se auzi din nou glasul, din interior.

Can și Ideea păsiră cu prudență pe dalele reci ale încăperii căutînd un punct de sprijin.

— E ușor de spus : „eu sînt", rosti Can. Poți fi orice ; atîta timp cît ne ții în întuneric, ești ca și inexistent.

În sală se făcu lumină și omul care spusese că este se apropie.

— Așa mai merge, spuse Ideea primină densă, albastră, reflectoare ce vind reflectoarele ce emiteau o lumpînzeau tot tavanul încăperii semisferice.

— E una dintre invențiile mele ; eu sînt inventator, spuse omul. Substanța pulverulentă influențează retina și te face să vezi pe întuneric. Vă găsiți în pîntecul Lacrimei. Tot ce vine de la tavan, sînt linii de forță magnetică ce mențin această substanță în suspensie în aer.

— Nu e prea complicat ? întrebă Ideea.

— Nu, în acest caz, nu.

— Așaaa ? se miră Can.

— Da, răspunse inventatorul.

— Și ce dorești de la noi ?

— Vreau să vă arăt Lacrima, locuința mea. E ultima minune a tehnicii... Veniți !

Cei doi îl urmară pînă în dreptul unei dale rotunde.

Particulele pulverulente din jur deveniseră roșii începînd să le ciuruiască hainele vechi și ponosite. Praful luminos deveni din nou albastru, iar dala pe care se așezaseră începu să coboare cufundîndu-i într-un bazin cilindric plin cu apă călduță. În contact cu pielea, apa începu să devină tot mai vîscoasă.

La început se simțiră bine, stratul acopetritor de molecule fiind mai răcoros, apoi se simțiră jenați ; undele divers colorate se închegau pe ei, metamorfozîndu-se în haine de toată frumusețea.

Dala se ridică integrîndu-se între celelalte, cu pocnet sec.

— Nu haine v-ați dorit ? întrebă inventatorul.

— Sînt într-adevăr minunate, spuse Ideea pipăind țesătura fină a rochiei albe.

Privi pantofii, mănușile din dantelă, lungi pînă deasupra coatelor, apoi încercă fără succes să-și scoată pălăria enormă, cu multe pene.

— Nu ! strigă inventatorul. În Lacrimă hainele voastre sînt epiderma voastră.

Femeia tresări și își trase mîinile cu repeziciune.

— Totuși, spuse Can, aș vrea să arunc floarea asta agățată de gulerul hainei ; nu că m-ar deranja, dar nu-mi place.

— Imposibil. Priviți aceste plante mimetice. În ele vă puteți vedea ; aveți costume complete, nu lipsește nimic. Și... nici nu trebuie să lipsească. Așa, sînteți voi.

Cei doi crezură că se privesc în oglindă. În realitate erau dubluri care executau aceleași mișcări. Can își pipăi dublura, iar dublura îl pipăi pe Can.

— De necrezut, spuse Can și dublura în același timp.

— Nu e deloc de necrezut, spuse inventatorul. Sînt simple plante mimetice.

Inventatorul distruse plantele, apoi îi chemă pe cei doi. Can și Ideea îl urmară. Peretele alunecase spre dreapta ; în fața lor se găsea acum modelul plantei mimetice.

— Poate imita gesturile, zîmbetul, plînsul, gîndurile, orice. Atunci cînd funcționează, te poți trezi cu un exemplar aidoma ție, o umbră materială. Vă place ?

— Seamănă mai mult cu o pasăre, spuse Ideea.

— A rămas așa pentru că i s-a terminat energia. Mai are și cîteva defecțiuni mărunte pe care urmează să le depistez. Pînă atunci folosesc planta asta drept model de studiu. În plus, începuse să se metamorfozeze în lipsa modelului. Vă dați că nu-mi convine ! Eu vreau să plantez în Oraș numai exemplare cu funcții limitate.

— Pămîntenii știu de invenția asta ? întrebă Can.

— Nu, și nici nu le spun, răspunse inventatorul. Nu mi-ar da voie să le fabric ; mi-ar confisca tot.

întîmplă aici ?! se miră și Ideea.

— Cum pămîntenii nu știu ce se

— Așa cum vă spun, răspunse inventatorul. Totul îmi aparține.

— Înseamnă că Lacrima dumitale circulă ilegal. Noi ne aflăm aici din greșeală, spuse Can.

— Nu vă aflați din greșeală. Eu am hotărît să vă integrez și v-am integrat, spuse inventatorul.

— Dar e ilegal ! strigă Ideea. Pămîntenii ne vor salva.

— Dă-ne drumul, spuse Can.

Inventatorul nu răspunse. Întinse mîna spre planta mimetică și începu să le explice rostul orificiului cu margini dințate și ale diferitelor plăci metalice arătîndu-le drumul parcurs de impulsuri pînă la sistemul electronic de metamorfoză. Explică rostul diferitelor lame spiralate, așezate într-un colț funcțional, și al tuburilor de forme și denumiri curioase, apoi desfăcu două cornete de zinc, antrenate în mișcare de treizeci de rotițe zimțate minuscule. Ideea uită de faptul că se găsește într-o Lacrimă ilegală și începu să pună întrebări privitoare la partea fonică și la angrenajul electronic, în ciuda faptului că nu înțelegea nimic din explicații.

— Îmip lace cum sună, spuse ea mai mult pentru sine.

Can se apropiase de un tub transparent din mijlocul încăperii pipăindu-l nedumerit, căutînd să-și amintească unde văzuse ceva asemănător. Apăsă pe unul din cele două butoane și auzi un zumzet aproape imperceptibil.

— Dacă vreți, vă pot arăta colecția mea de îngeri, se întoarse inventatorul.

— Îngeri ?! se miră Ideea.

— Desigur. În orice Lacrimă se găsesc doi-trei îngeri. Eu am foarte mulți.

Ușile se deschiseră și inventatorul pătrunse înăuntru urmat de cei doi. Liftul coborî oprindu-se de la sine într-o încăpere-muzeu.

Pe soclurile lor, îngerii se găseau în cele mai stranii poziții ; cei mai mulți erau cei cu membrele superioare ridicate și aripile strînse de-a lungul coloanei vertebrale, cu vîrfurile penelor albe ajungînd pînă la nivelul genunchilor, de parcă ar fi vrut să înoate. Stăteau pe degetele mari de la picioare ignorînd gravitația, cu bărbia împinsă înainte în prelungirea gîtului subțire.

— I-am pescuit în rîu, spuse inventatorul.

— Cu toate că e interzis ? întrebă Can.

— Cu toate că e interzis, răspunse inventatorul. Am foarte mulți. La toa-

ÎN LACRIMĂ

te nivelele am mii de astfel de camere.

— La un moment dat Lacrima se va umple. Ce vei face ? întrebă Ideea.

— Nu se va umple ; într-o Lacrimă încap o infinitate de lucruri, iar aceasta construită de mine e una dintre cele mai perfecționate. Pămîntenii ar da mult s-o aibă.

Trecură în sala unde se găseau îngerii cu aripi frînte. Încercînd să se opună vîrtejurilor și curenților de apă, să iasă din nou la suprafață, aceștia se alegeau cu una sau cu amîndouă aripile rupte în diverse locuri. Cei mai mulți aveau mușchii crispați de groază, dar se găseau printre ei unii pe fața cărora se vedea întipărit cîte un zîmbet extatic. Poziția lor era cu totul alta așezați pe spate, cu șira spinării mult curbată, țineau membrele și aripile ridicate.

Văzură, apoi, îngeri așezați, pur și simplu, în cap, cu aripile și mîinile chircite ca niște rădăcini.

— Cum i-ai așezat astfel ? întrebară cei doi.

— Nu i-am așezat eu, răspunse inventatorul. Statuile se înalță singure. Atunci cînd ajung în Lacrimă, îngerii mai supraviețuiesc o perioadă de timp. Toarnă singuri soclul, din material plastic secretat chiar de ei, îl așează în poziția în care se găseau coperă cu atlas și abia după aceea se pe fundul rîului cînd i-am prins. Ei nu uită niciodată acea poziție.

— Ești sigur că nu iau altă poziție ? întrebă Can.

— Absolut sigur. Am controlat de zeci de ori valorile parametrilor, cu toate că nu am nimic împotrivă să se așeze cum vor. E ca un cod genetic ; fiecare înger își poartă soclul, așa cum fiecare om își mînă gîndurile, o singură dată.

— Acesta cum a reușit să stea așa ? întrebă Ideea indicînd un înger așezat normal, în picioare, cu aripile întinse în vederea zborului și mîinile formînd un unghi drept pe lîngă torace, cu pumnii strînși, de parcă ar fi vrut, în același timp, să alerge. Mușchii picioarelor, relaxați, nu arătau însă nici una din aceste acțiuni și nici pe aceea de a înota. Privea în gol, ca un orb, iar pe față nu se putea citi nici o stare sufletească ; avea o mască atît de lipsită de expresie încît, privită alături de celelalte măști, sărea imediat în ochi.

— Nu știu cum a luat poziția asta, răspunse inventatorul la fel de mirat.

— E un înger perfect, spuse Can.

— Un înger educat, rîse Ideea rupîndu-și privirile magnetizate pentru a merge mai departe.

— E un înger înger, ridică inventatorul din umeri.

Trecură în revistă toată panoplia etaj, mereu mai jos.

— Cînd ajungem la ultimul nivel ? întrebă Ideea văzînd că inventatorul nu dă nici un semn de a-și întrerupe expunerea înțesată cu date tehnice.

Aproximativ cunoscute de Ideea, acestea erau cuvinte complet lipsite de logică pentru Can. Le asculta totuși, cu multă atenție, deoarece i se părreau foarte muzicale și ușor de înșiruit în versuri de o asprime neobișnuită.

— Am trecut de ultimul nivel. Ultimul nivel poate fi oricare din nivele. De fapt, nici nu există ultimul nivel ; putem coborî oricît de mult vrem. În curînd ajungem în atelierul meu și apoi, mergem mai departe... Priviți !

Văzură trei rînduri de uși masive deschizîndu-se instantaneu și un val de lumină albastră le incendie retina.

Circuite integrate, arcuri, siguranțe și mormane de bucăți de plastic, provenind de la îngerii defecți sau poate de la cei pe cale de a fi asamblați, zăceau, aruncate peste tot.

Can vru să spună că povestea inventatorului despre prinderea îngerilor e o minciună, dar se mulțumi să privească ciudat îndreptîndu-se către mulțimea de obiecte existente.

— Veniți ! Vă voi arăta ultima mea invenție ! spuse inventatorul.

Zăriră, pusă la loc de cinste, o grămadă de lemne grosolan șlefuite sau chiar numai în faza de trunchi cioplit.

— Drăcia asta îmi amintește de ceva ; parcă am mai văzut-o, spuse Can pipăind bucățile de frînghie ce legau pîrmacii așezați cruciș sau suprapuși într-o ordine lipsită de sens. Lemnele aveau grosimi diferite și nu se găseau două care să se potrivească în tot angrenajul : unele prezentau găuri rotunde, iar unele nu aveau nici un orificiu cu toate că se vedea de la distanță necesitatea acestora. Buloanele și șuruburile, fabricate din același material, grosolan strunjite și cu piulițe înțepenite, împănzeau grămada lemnoasă așezată în mijlocul încăperii.

— E o grămadă de lemne pentru foc, rîse Ideea.

— Inexat, rosti inventatorul jignit. Este plugul cu brăzdar de lemn.

— Parcă ar fi plug, spuse Can.

— Ha, ha, ha ! Plug ?! rîse Ideea și lovi unul din lemnele de la bază.

Maldărul se nărui cu zgomot asurzitor.

— Ajutor ! strigă inventatorul încercînd să-și tragă piciorul de sub un butuc. Apăsați pe oricare din butoanele tabloului acela !

Can se repezi la tabloul indicat și văzură cum lemnele se ridică la tavan ca atrase de un magnet. Contactul produse un mic cu tremur.

tre Ideea, inventatorul se apropie și

Șchiopătînd și uitîndu-se urît călovi cu degetele o serie de clape și butoane într-o ordine știută numai de el. Parii coborau așezîndu-se la loc, de parcă i-ar fi pus cineva cu mîna.

În scurt timp, grămada de lemne luă forma numită mai înainte plug.

— Grozav ! se minună Can.

— Grozav e că am scăpat relativ neschilodit, precizează inventatorul mulțumit de reușita operației.

— Ce faci cu plugul ? îndrăzni Ideea.

— Nu știu încă, dar cred că am

— Cum se mișcă ?

să-l dăruiesc agricultorilor.

— Merge singur.

Angrenajul se roti scoțînd din podea o placă circulară din marmură.

— Ce mai e și asta ? întrebă Ideea.

— Face brazde circulare. Marmura e prea tare, dar pe sol face minuni.

Can clipi des, nevenindu-i să creadă că o bucată de lemn poate scoate de la locul ei o placă din marmură, și înghiți cuvintele ce urmau a fi o insultă la adresa inventatorului.

— Mai ai și alte invenții așa interesante ? întrebă el.

— Evident, se grăbi inventatorul scoțînd dintr-o cutie o serie de nimicuri, înșirîndu-le pe jos.

Le arătă noua lui mașină de spalat vase, apoi farfuriile din material plastic, fabricate special pentru mașină. Procesul era foarte simplu : după ce farfuriile erau tăiate în buline, erau împărțite în fișicuri după criterii coloristice, apoi introduse într-o soluție specială. Topite, fișicurile erau introduse într-o matriță, iar farfuriile rezultate se pulverizau transformîndu-se într-un îngrășămînt agricol care umplea săculeții mașinii.

— Cum spală farfurii dacă din ele nu rămîne nimic ? rîse Ideea.

— Tocmai în asta constă originalitatea.

— Chiar ?!

— Sigur. Omul este un inventator. Aici, pe Imperavia, au fost aduși foarte mulți inventatori. Eu sînt unul dintre ei. Noi vom inventa și alte cuvinte, zeci, sute, pînă cînd nu veți mai avea loc să vă mișcați de mulțimea lor... Uite ! Acest praf e menit să scoată din vocabular cuvîntul „tuse".

Dădu la iveală o cutie, plimbînd-o pe sub nasul lui Can. Acesta se porni instantaneu să tușească, atît de violent încît ochii i se bulbucară și fața i se congestionă. Ideea îi aplică un ghiont zdravăn și tusea încetă brusc.

— Ziceai că desființează tusea, spuse Can începînd să sughită.

— Am greșit cutia, se scuză inventatorul încercînd cu alte cutiuțe să-i oprească sughițul ienit.

Reuși doar să-i producă rîgîituri prelungi și dizgrațioase, o accelerare a ritmului respirator și cîteva acte digestive și cardio-motorii ce se succedau rapid înlocuindu-se într-o ordine greu de precizat.

Cu toate că încerca să tragă inventatorului o înjurătură zdravănă, Can nu reuși să scoată decît un sunet nearticulat, un fel de „ă" sau „m", dar foarte scurt. Flutura mîinile arătînd tot timpul cu degetul spre orificiul bucal.

— Ce-o mai fi ? se miră inventatorul.

— Cred că e complet mut, rîse Ideea.

— Îl lecuiesc imediat.

înșirînd cele mai neboșnuite blesteme

Peste cîteva momente, omul vorbea, și înjurături, dar rămăsese cu mîinile înțepenite. Enervat, inventatorul îi închise gura și îi înapoie libertatea de mișcare.

Lui Can atîta îi trebui. Repezindu-se la el, îl prinse de gît și îl sugrumă pe loc. Ideea nu avu de constatat decît faptul că inventatorul murise.

tea îl înveli ca o mantie groasă.

— „Pe trotuarele zilei va trece doar noaptea / torțe aprinse vor fi numai ochii", murmură Can cîteva versuri dintr-un vechi cîntec imperavian ștergînd cu palma lacrimile rostogolitoare ale Idei.

II

— Uf, ce chin, spuse Hert, anulînd toate comenzile și trîntindu-se în fotoliu. eȘfu' poate fi mulțumit ; am făcut o treabă bună.

— Ce, că am mai capturat doi imperavieni ? întrebă Lefl.

— Ai dreptate, spuse Hert învăluindu-se în fumul albăstrui al țigării. Nu e nici o scofală. Dacă nu ar fi casa neplătită de pe Sfena și automobilul cu care se plimbă nevastă-mea pe Pămînt cu cine știe cine, aș renunța. E o meserie murdară.

— Ne zbatem degeaba, spuse Lefl spălîndu-se pe mîini. Oricîți imperavieni am face arcuri și rotițe, tot nu aflăm de cine sînt construiți.

— Te pomenești că și tu ești de acord cu teoria aia absurdă care spune că imperavienii ar fi făcuți, așa, de mama-natură, rîse Hert.

— Nu, răspunse Lefl, dar măcar dreptul de a-mi pune întrebări și de a mă mira că îl pot avea și eu, ce dracu !

— ...Și timpul necesar. Eu mai am șase luni și am terminat cu datoriile, pe cînd tu... Ce dracu ți-a venit să-ți cumperi avion în rate ?!

— Știu eu ? Poate faptul că are toată lumea... Ce-ai fi vrut să-mi cumpăr ? Caleașcă ?

— Ce-i aia caleașcă ? Unde ai găsit cuvîntul ? se repezi Hert.

— Glumesc, bineînțeles. Nu l-am întîlnit niciunde, dar îmi place să inventez cuvinte care sună frumos. Am făcut chiar și o listă. Privește !

— Asal, bigun, har, veghe, umphală..., citi Hert. Ce reprezintă astea ?

— Nu reprezintă nimic. Sună bine, iar calculatorul nu le respinge. Îmi recomandă chiar să continui astfel și să caut să inventez mici mașinării la care să se potrivească, explică el.

Hert se ridică și se îndreptă cu pași elastici spre ușă. La jumătatea drumului se întoarse către tablourile de comandă.

— Trăznăi, rîse el gutural. Hai mai bine să controlăm patrulele ! Cine știe pe unde dorm leneșii ăia...

Lefl îl urmă încercînd să-i explice că tot ce-i spusese nu era de loc o trăznaie și că mașinăriile inventate de el sînt foarte interesante, chiar dacă puțin ciudate. Hert nu-l luă în seamă. Îi cunoștea extravagațele ; uneori, cînd era bine dispus, îl amuzau, dar acum îl scoteau din sărite. Ieși urmărind ultima schemă a culoarelor și încăperilor bazei, niciodată de două ori la fel.

— Ce facem ? întrebă ea întorcîndu-se speriată.

Omul ridică din umeri arătînd spre gură.

Ideea îl chinui cu tot felul de substanțe, dar nu reuși să-i redea graiul. Căută în ladă alte prafuri, dar fără nici un folos. Scoase la lumină un teanc de hîrtii cu semne necunoscute, un clește, cîteva unelte, obiecte de îmbrăcăminte, pietre, apoi le aruncă la loc.

— E cazul să fugim, spuse Can. Poate mai sînt și alții pe aici ; s-ar putea să se răzbune...

Ideea îl privi speriată :

— Cum ?!... Vorbești ?!

— Nu aud ce zici. Vorbesc, dar nu aud, se lamentă Can.

Purta pe cap o șapcă veche, fără cozoroc, găurită și cu căptușeala scoasă.

— Cred că șapca e de vină, spuse Can.

— Ridic-o ! porunci Ideea.

Omul ghici fraza și făcu întocmai, apoi arătă din nou spre gură.

— Acum auzi ? îl întrebă.

El făcu semn că da.

— Pune șapca !

— Acum pot să vorbesc, dar cred că mi-a dispărut din nou auzul. Nu mai aud decît propriile-mi cuvinte... E mai bine să plecăm.

— Luăm liftul și, urcăm, spuse Ideea smulgîndu-i șapca.

I-o așeză apoi la loc și se îndreptă spre lift.

— Ce facem, urcăm sau coborîm ?

— Cum ? întrebă Can luînd apoi șapca.

— Am întrebat dacă urcăm sau coborîm.

— Ar fi bine să urcăm, spuse Can.

Ideea apăsă pe butonul de sus și intră urmată de Can. Ușile de plastic se închiseră și liftul prinse să urce. După cîteva zeci de nivele Can începu să numere.

— E foarte mare Lacrima asta, spuse. Am numărat mai bine de cinci sute de nivele și cutia asta nu dă semne să ajungă undeva. Ce facem ?

Ideea apăsă de cîteva zeci de ori ep cele două butoane, dar fără nici un rezultat.

— Ce facem ? insistă Can.

— Nu știu, răspunse femeia văzînd că bărbatul ridicase șapca în semn că așteaptă un răspuns. Cred că e stricat.

— Stricat era dacă nu mergea, dar el merge înainte, spuse Can manevrînd șapca.

— Nu ne rămîne decît să așteptăm. Ceva trebuie să se întîmple, spuse Ideea privindu-l lung și întrebător.

Can nu auzi ;cu ochii la etajele care dispăreau sub ei, uitase să-și ridice șapca. Obosită, Ideea se așeză pe podeaua lucioasă a liftului privind ciudățeniile care apăreau la fiecare nivel pentru a dispare după cîteva secunde. Filmul acesta monoton reuși într-un tîrziu s-o adoarmă. Can vru s-o trezească pentru a-i arăta un om care meșterea ceva, apoi se răzgîndi. Etajul se dusese în sus după celelalte.

Elastică, Lacrima prinse să crească urcînd străduța îngustă și murdară pavată cu pietre rotunde și alunecoase. Ajunsă la dimensiunile maxime, îi depuse exact în locul în care îi ajunsese din urmă.

Cîțiva bătrîni și o femeie îi priveau ca pe o apariție de pe altă lume.

— Ce-o fi cu hainele astea pe noi ?! întrebă Can.

— Nu știu, răspunse Ideea. Ce caut aici ? Credeam că sînt la mine în pat și visez că mă plimb cu tine printr-o Lacrimă.

— Și eu am visat același lucru, spuse Can.

O femeie începuse să rîdă arătîndu-i cu degetul :

— Ia uitați-vă la Can și Ideea. Parcă ar veni de la bal. De unde ați furat hainele astea, nepricopsiților ?!

— Le avem din Lacrimă, spuse Can.

— Nu a trecut nici o Lacrimă azi pe aici. De la dispariția Soarelui 3 nu a mai trecut nici o Lacrimă.

Femeia încetase să rîdă și o prinsese pe Ideea de borul pălăriei încercînd să i-o smulgă.

— Au !.. .Ajutor !... Mă doare, spuse Ideea plesnind-o pe femeie.

Jignită, aceasta vru să o prindă din nou de pălărie, dar interveni Can :

— Las-o în pace, că-ți rup fălcile ! șuieră el printre dinți.

— Are pălăria lipită de cap, spuse un om apărut la fereastra unei case.

Cam nădușise tot. Încercă să desfacă nasturii hainei, dar aceștia păreau crescuți din carne, ca niște negi mari cusuți cu ață. Pantalonii strîmți, lipiți de coapse, ca și haina lungă, strînsă pe corp și partea vizibilă a cămășii albe, erau muiate în transpirație.

Simțea razele Soarelui 29, arzătoare, de parcă nu ar fi avut nimic pe el. Ideea trăgea cu prudență de mănuși cu gîndul să le scoată, dar știa că încercarea îi e zadarnică.

— Cînd vă va vedea cu hainele astea, doamna contesă are să se înfurie, spuse o femeie.

Can nu răspunse. Privea cu nedumerire dantele și faldurile rochiei albe a Ideii și tot efortul acesteia de a-și scoate pantofii scumpi cu multe barete și catarame strălucitoare.

„Cînd ne va vedea îmbrăcați ca niște nobili, stăpîna ne va da afară, gîndi Can. Asta dacă avem noroc s-o prindem bine dispusă. Cum bine dispusă e foarte rar, ne va da pedeapsa maximă... Poate că nici nu sîntem pe Imperavia ; poate sîntem tot în Lacrimă. Inventatorul, sau ce-o fi fost, ne-a spus clar : «În Lacrimă hainele voastre sînt epiderma voastră»".

Rîse amar și porni în sus pe alee fără să scoată o vorbă ; Ideea îl urmă. Curioși să vadă unde se duc, cîțiva bărbați, femei și copii îi urmară, apoi se opriră brusc. aCn și Ideea intraseră în zona în care locuiau pămîntenii, zonă care ultimilor imperavieni le era interzisă. Se apropiară de o clădire sferică și se așezară în fața unei camere de televiziune.

— Îți dai seama ce am făcut ? întrebă Ideea speriată.

— Desigur, răspunse Can, uitîndu-se stînjenit într-o arte. Nu aveam de ales. Dacă ne-ar fi dezasamblat contesa, am fi rămas tot restul timpului o grămadă de piese de schimb pentru suita ei.

— Chiar ; dacă ar fi vrut, ne-ar fi prins acolo, în Lacrimă, spuse Ideea.

Scara rulantă pe care le-o indică o voce plată, probabil a unui robot, se puse în mișcare ducîndu-i spre una din intrări.

Can privea răsăritul Soarelui 35 fără a mai răspunde la potopul de vorbe ce se scurgeau din gura Ideii.

Aceasta se agățase cu disperare de umărul lui căutîndu-i privirea, d ar fără succes ; ușa se închise, iar noap-

alte cîteva gînduri despre LITERATURA SF...

CONSTANTINA PALIGORA

● S.F.-ul a abordat şi abordează ştiinţa, aceasta din urmă fiind o caracteristică a civilizaţiei moderne. Dar literatura de care ne ocupăm tratează mai ales problemele civilizaţiei moderne, impactul dintre cele mai noi cuceriri tehnico-ştiinţifice şi psihologice. Oricum, nu trebuie uitat că aventura cunoaşterii a fost şi va rămîne coordonata fundamentală a spiritului uman. Aparent, cu cît individul cucereşte mai multe cunoştinţe, cu atît spaţiul acordat „visului" se restrînge. Dar întotdeauna rămîne şi o **Terra incognita**, tărîm al ipotezelor şi al incertitudinilor, în care scriitorii SF pot edifica mirifice universuri artistice.

● Numai din SF nu poate ieşi un SF de bună calitate, vorba unui „tînăr clasic". Apare evidentă necesitatea unor lecturi bogate, din cele mai diverse domenii (pe lîngă ştiinţă, şi literatură generală, filosofie, sociologie, istorie etc. etc.), ce ajută la lărgirea orizontului intelectual şi oferă teme şi direcţii noi, pe care scriitorul de SF le preia în mod creator, transpunîndu-le după rigorile genului. Numai astfel se poate ieşi din falsa capcană conform căreia literatura SF îşi epuizează destul de repede subiectele, intrînd în „criză de inspiraţie".

● Valoarea peremptorie a scrierilor SF rezidă în mesajul lor, în ideile pe care le vehiculează. Faptul că avem de-a face cu o literatură profund angajată nu mai constituie de mult o afirmaţie gratuită. Atîta vreme cît SF-ul reprezintă un mijloc de sondare a propriului eu şi de proiectare a spaţiului interior asupra întregii lumi înconjurătoare, în vederea împlinirii Om-Univers, atîta vreme cît acesta se caracterizează printr-o tematică majoră, avînd în centrul ei omul, cu aspiraţiile şi performanţele sale, în lupta sa perpetuă de a făuri o lume mai bună, mai dreaptă mai fericită şi de a înlătura orice obstacole care ar aduce prejudicii societăţii şi chiar întregii noastre specii, putem vorbi fără şovăire despre umanismul fără precedent al literaturii în cauză, un umanism fără frontiere, ridicat la rang cosmic. Pe drept cuvînt Arkadi şi Boris Strugaţki afirmau: „SF-ul cumulează avantajele microscopului cu cele ale «macroscop»-ului: poate să combine o vedere a particularului cu vederea de ansamblu, poate să prezinte într-un fel spectaculos interacţiunea dintre ştiinţă şi societate, poate să deschidă cititorului viziuni îndepărtate, ca şi cele mai largi perspective. El este capabil să pregătească oamenii de azi pentru lumea de mîine şi să-i ajute să participe conştient la edificarea viitorului". Şi : „SF-ul este totuna cu literatura realistă, numai că el tipizează nu realităţile concrete, ci tendinţele curente". Extrapolînd, nu pare hazardat să considerăm că SF-ul ar putea reprezenta o fază tranzitorie spre un nou realism, deoarece, pornindd e la informaţiile prezentului imediat, îşi propune modele de viitor. Deci, implicit, SF-ul are şansa de a deveni o literatură a viitorului, întrucît, dezvoltînd problemele esenţiale ale umanităţii, ale viitorului, el devansează literatura „generală". Iar viitorul SF-ului constă în asumarea destinului Literaturii, pe care trebuie s-o influenţeze la capitolul temelor fundamentale şi în evoluţia căreia trebuie să se insereze.

● Cum poate ajunge un tînăr — scriitor de SF ? În principiu, simplu — scriind. Mai contează însă **ce** şi **cum** anume scrie. Mai există apoi o suită de alte etape ce jalonează drumul spre afirmare. De pildă, cenaclul. Despre rolul cenaclului în formarea creatorilor de ilteratură (şi generală, şi SF) nu e necesar să insist aici, întrucît e o problemă cunoscută şi recunoscută de cei interesaţi. Rarisime sînt cazurile cînd cenaclurile primesc în rîndurile lor personalităţi gata formate, maturizate din punct de vedere artistic, şi chiar şi atunci acestea mai resimt unele influenţe ale colectivului, mai au cîte ceva de învăţat. Pe urmă, s-ar mai pune problema autoexigenţei. Cel care ignoră rolul criticii în progresul actului artistic, considerîndu-şi textele „geniale" şi respingînd **in corpore** observaţiile colegilor de cenaclu, tratîndu-le nu o dată pe post de invidie ori atacuri la persoană, ar trebui sfătuit părinteşte să-şi aleagă un hobby mai inofensiv, căci, nu-i aşa ?, lumea nu începe şi nu se termină cu SF-ul, şi există o sumedenie de alte modalităţi de a-ţi petrece timpul liber util şi plăcut. Cel care însă reuşeşte să treacă, cu fruntea sus, şi de faza aceasta, trăgînd învăţăminte din criticile aduse şi perfecţionîndu-şi scrierile în consecinţă, poate considera că se află pe calea cea bună. Încep apoi confruntările directe : participarea la concursurile organizate de cenacluri cu tradiţie în această direcţie — „H. Coandă", „Helion", „Clepsidra" etc. —, culminînd cu concursul anual, organizat de revista „Ştiinţă şi Tehnică", desfăşurat în cadrul Consfătuirii Naţionale a cenaclurilor de anticipaţie. Urmează apoi, în cazul unor rezultate pozitive, apariţia în „Almanahul Anticipaţia", precum şi în diverse reviste şi fanzine, culmea succesului la acest nivel reprezentînd-o apariţia unui text într-o antologie. De aici încolo începe adevărata decantare a valorilor. Unii se mulţumesc să rămînă în această poziţie, alţii tind către piscuri şi mai înalte. Există, în general, trei mari tipuri de **autori** de literatură SF : autori care scriu texte pentru fanzine şi felurite reviste; autori care scriu texte pentru „Almanahul Anticipaţia" autori care scriu texte pentru antologii SF. Etapa superioară, Everestul către care se îndreaptă visele tuturor celor enumeraţi mai înainte, constituie încununarea tuturor străduaniilor — volumul individual. În principiu, aici ajung **scriitorii** (spun în principiu, deoarece există, cîteodată, şi excepţii — întîlnim astfel **autori de texte** ce au reuşit să-şi publice o carte, precum şi **scriitori** care încă nu au volum; dar timpul ştie să cearnă valorile şi, aşa cum spunea unul din tinerii scriitori din fandom, „eternă şi adiaforă, istoria ne va da sau ne va lua dreptatea), adică acei creatori care, nelăsîndu-se îmbătaţi de glorie momentană, au continuat cu acribie să-şi perfecţioneze universul artistic, să-şi cultive orginalitatea, să caute noi valenţe stilistice, să descopere noi orizonturi conceptuale pentru literatura SF. Scriitor devine cel care, renunţînd la amăgirile comercialului factice, îşi însuşeşte responsabilitatea actului artistic şi dobîndeşte viziunea globală, efectul de perspectivă, elaborîndu-şi fiecare carte cu gîndul la cea ce-i va urma. E un drum greu, presărat cu numeroase sacrificii, dar numai astfel poţi accede la bucuria supremă a datoriei împlinite. **Ad astra per aspera !**

LUMI PIERDUTE...

Lumi pierdute

„Participanții unei expediții reveniți acasă la începutul lui septembrie — au obqservat în timpul explorărilor, specii animale și vegetale ieșite din comun, unele chiar preistorice (!).

Tipetele, rîsetele istorice, crizele de plîns spasmodic, aceasta a fost maniera în care au reacționat, potrivit temperamentului fiecăruia, membrii ultimei (deocamdată) expediții, întîlnind lucruri și viețuitoare complet necunoscute, în anumite zone ale podilui.

Printre altele, observă scorpioni păroși, colorați într-o tentă roz, pești și lilieci stranii, păianjeni uriași, copaci și plante nemaivăzute pînă acum. De asemeni, s-a constatat ulterior, că într-adevăr, 200 din cele 300 de exemplare ieșite din comun, și aduse de ei acasă, reprezentau specii care însemnau tot atîtea premiere științifice. Unele animale nu fuseră văzute de naturaliști decît pe alte continente — Asia și Africa. Au prins și un șobolan, dintr-un soi semnalat ultima oară cu peste 60 de ani în urmă. Saurienî uriași însă..."

Membrii unei expediții științifice visează ? Scene din J. Verne — „O călătorie spre centrul pămîntului, — E. R. Burroughs — „Tărîmul uitat de timp", V. A. Obrucev „Plutonia" ?

Nu ! Mai degrabă din A.C. Doyle „Lumea pierdută" — și ea făcînd parte din bibliografia minimală obligatorie privind... *lumile pierdute*

Să ne explicăm.

Avem de a face, ca și în ultima lucrare citată, cu o expediție din America de Sud. Mai exact, teritoriul se numește *La Grand Sabana*, vegheat de culmile muntelui *Roraima* (2800 m.) și se găsește la frontiera Venezuelei cu Brazilia și Guyana. Expediția, care a folosit cu precădere elicopterele pentru a pătrunde în teritoriul inaccesibil altminteri, s-a încheiat în septembrie 1989. La Caracas s-au dat recent publicității relatările lui Charles B. Carias, conducătorul grupului din care am citat mai sus.

Iată deci că nu în Matto Grosso[1]) trebuie căutat platoul descoperit de personajele scriitorului englez — prof. G. E. Chalenger și cei trei tovarăși ai săi. Rezultatele recentei expediții venezueliene, în La Gran Sabana și pe muntele Roarima, par a justifica încă o dată atît pe cei[2]) care vedeau aici decorul imaginat de A.C. Doyle cît și strădaniile celor care de-a lungul timpului au explorat zona.

Relatări despre acest teritoriu există încă din timpul marilor descoperiri rul britanic, Sir Walter Raleigh, a descris încă în sec XVI într-o carte, muntele Roraima, care în graiul băștinașilor înseamnă „muntele de plumb". Geograful Robert Schombruck a început cercetarea zonei în 1830. Urma să fundamenteze prin măsurători pretențiile teritoriale britanice. Hărțile lui Schombruck, au constituit suportul unui conflict teritorial, — pînă de curînd între Venezuela și fosta colonie britanică Guyana.

În 1884, Roraima este escaladat pentru prima oară și prilejuieste rapoarte despre observații neobișnuite. Intre 1982 și 1985, au avut loc o serie de expediții științifice importante. Sute de experți din 25 de institute de cercetare au întocmit un inventar cu cele 25 000 de exemplare colecționate din floră și faună.

Această aglomerare a unor forme de viață neobișnuite, — unele reprezentînd specii crezute dispărute din vremuri străvechi — este explicată de savanți prin izolarea teritoriului pe o durată imemorială Teoria științifică susține existența, acum 250 milioane de ani — în timpul dinozaurilor — a continentului Gondwana, alcătuit din platourile continentale ale Africii și Americii de Sud precum și din părți ale Asiei de S–E și Oceaniei. Prin deriva Americii de Sud și a altor regiuni, acest continent primar s-a dezmembrat.

Totuși, anumite teritorii din podișul aflat în sudul Venezuelei, au continuat să existe ca „insule", înfruntînd procesele geologice ce au durat milioane de ani. Părerea cercetătorilor este că aceste „rezervații naturale" au permis o evoluție particulară a speciilor. Astfel au reușit aceste viețuitoare să-și mențină specificul de-a lungul timpului.

Lumi pierdute ? Lumi regăsite, poate !...

[1])Întîlnirea lui A.C. Doyle cu col. P.H. Fawcett, cunoscutul explorator al podișului — cf. Ion Hobana „Science Fiction, autori, cărți, idei" vol I, Ed. Eminescu 1983, pag. 78.

[2]) P. Zahl „To the Lost World", M. Swan „The Marches of El Dorado", ibidem. —

Planeta roșie își dezvăluie tainele ?

Un meteorit căzut pe Pămînt acum cîteva mii de ani, în Antarctica are în conținutul său după cîte se pare, materie organică de pe vecinul Marte și a relansat prompt discuția despre o posibilă viață pe Planeta roșie.

Savanții britanici de la Open University din Milton Keynes au găsit **recent combinații ale carbonului și azotului** în fragmentele unui meteorit, extrase de americani în 1979 din ghețurile veșnice, meteorit despre care se susține că provine de la „vecinul" nostru Marte. În magazinul științific „Nature", se relatează că, din cercetările lor pe acest corp extraterestru au rezultat probabil **„primelec onstatări despre existența unor compuși organici pe Marte".**

Acest rezultat vine, ce-i drept, în contradicție cu cele ale ambelor sonde americane **Viking 1** și **Viking 2.** Aparatura acestora nu a reușit — în direct, să găsească nici o urmă de materie organică în straturile de piatră de la suprafața Planetei roșii. În ambele locuri unde roboții au amartizat, brațele automate n-au dat de materialul care să ateste existența vieții, în sensul terestru al noțiunii.

Prudenți, membrii echipei britanice nu fac speculații asupra originii materiei organice găsite — dacă ea provine de la făpturi vii sau a apărut poate din procese naturale de descompunere. De asemeni, nu au relevat care anume au fost combinațiile găsite și susțin necesitatea în continuare a unor cercetări amănunțite, inevitabile pentru clarificarea provenienței acestora. Dar existența materiei organice încă nu înseamnă că pe Marte a fost sau este viață. Într-adevăr, viața nu poate exista fără compuși organici; concluzia inversă — compușii organici nu pot exista fără viață, nu este admisibilă.

Descoperirea vieții pe Marte, ar fi desigur una din cele mai importante ale secolului XX.

Pînă cînd omul va îndrăzni călătoria ce durează doi, trei ani, spre vecinul nostru Marte — probabil în mileniul următor — mai sînt planificate de către U.R.S.S. în anii '90, două misiuni duble fără echipaj uman.

■ **GUSTAV WAHL**

EXISTĂ...?

La 6 aprilie a.c. ziarul „Gudok" (Sirena — n.t.) a acordat o pagină întreagă fenomenului OZN. „Gudok" este unul dintre cele mai mari ziare din presa sovietică, în paginile căruia apar, cu deosebire, materiale consacrate evenimentelor ieşite din comun. Inserăm mai jos textul prescurtat al unuia dintre aceste materiale.

Încă din anul 1952 în S.U.A. a fost înfiinţat Sistemul de culegere de informaţii referitoare la OZN, iar principalele baze ale forţelor aeriene ale S.U.A. au primit ordinul de capturare a OZN-urilor. Această informaţie a devenit cunoscută abia după ieşirea ei de sub secret la 20 aprilie 1977, conform memorandumului Interpol.

Sistemul nord-american de apărare antiaeriană, dotat cu senzori in infraroşu, sisteme de sateliţi de cercetare, reţea globală de comunicaţii a înregistrat zilnic între 5 şi 900 OZN-uri. În pofida ordinelor de capturare a OZN-urilor forţele armate americane nu au fost capabile să împiedice zborurile de recunoaştere ale navelor extraterestre pe deasupra centurii de nord a bazelor strategice de rachete intercontinentale, a punctelor de dirijare a acestora şi a depozitelor de armament atomic.

Timp de trei luni, în cursul anului 1976 OZN-urile au efectuat zboruri şi au „staţionat" pe cer deasupra poziţiilor de start ale rachetelor, punctelor de comunicaţie şi dirijare şi a depozitelor de armament atomic ofensiv. În perioada respectivă activitatea militară obişnuită a obiectivelor militare mai sus amintite a fost pe de-a-ntregul paralizată. Ceva mai mult succes au avut acţiunile subunităţilor mobile de „barete albastre", intensiv antrenate, înfiinţate special pentru capturarea, cercetarea preliminară şi evacuarea OZN-urilor aterizate sau avariate.

Una dintre primele avarii ale unui OZN s-a petrecut pe data de 2-07-1947 în raza oraşului Raswell (statul New Mexico). În anul 1948 din zona Laredo (statul Texas) a fost evacuat încă un OZN avariat, avînd formă discoidală şi un diametru de 30 m. La bordul său a fost găsit corpul pilotului, măsurînd 1,3 m înălţime.

În anul 1952 un aparat similar a executat o aterizare forţată pe teritoriul bazei aeriene Edwards (statul Cali- 27 m. Pe perimetrul ei sînt dispuse luminatoare înnefornia). Nava are forma discoidală şi un diametru de grite din cauza temperatutrilor înalte. Aparatul a fost evacuat la baza Right Paterson. În anul 1953, luna mai a fost adus, din zona Kingman (statul Arizona) la baza aeeriană Right Paterson, un OZN avariat. Aparatul are formă discoidală cu suprafaţa proeminentă şi o înălţime de cca 7 m. În partea inferioară este situată o uşă ovală cu dimensiunile de 1/0,75 m. Nu au fost descoperite dispozitive de aterizare. A fost găsit corpul pilotului, avînd înălţimea de 1,2 m, îmbrăcat într-un combinezon argintiu.

În anul 1962, în zona bazei aeriene Holoman (statul New Mexico), un OZN cu diametrul de 22 m şi înălţimea de 7 m a executat o aterizare forţată. Conform datelor serviciului de control al radiolocaţiei aterizarea a fost executată cu o viteză de 90 mile/h. La bord au fost găsite corpurile a doi piloţi în combinizoane argintii măsurînd 1,1 m înălţime.

În noaptea de 10-XII-1964 la orele două s-a declanşat o operaţiune de cercetare preliminară a unui OZN descoperit în zona teritorială a Fort Rilley (statul Kansas), fără piloţi la bord.

În anul 1966, în zona deşertică a statului Arizona, o subunitate militară aflată la instrucţie a observat un grup de piloţi în jurul unui OZN aterizat. În scurta încleştare cu piloţii OZN-ului unul dintre aceştia a fost prins şi a murit în urma unei injecţii care i-a fost administrată.

În anul 1968, timp de trei zile, un OZN de mari dimensiuni a rămas suspendat pe cer deasupra bazei aeriene Nelis (statul Nevada). De pe nava bază au fost lansate în trei rînduri aparate de zbor de dimensiuni mai mici, unul dintre ele aterizînd pe teritoriul bazei aeriene. Subunitatea sereviciului de securitate a putut observa pilotul — scund, îndesat, cu umeri largi. Presupunînd intenţiile soldaţilor care se apropiau, pilotul OZN-ului aîndreptat spre ei un fel de aparat emiţător de raze şi comandantul a căzut paralizat.

Conform mărturiilor unui fost ofiţer al serviciului de informaţii în baza de la Right Paterson se găsesc, în stare de congelare, corpurile a peste treizeci de piloţi de OZN. După mărturiile sale între anii 1966—1968, în statele Ohio, Indiana, Kentufki cinci OZN-uri au suferit accidente. Navele distruse sau capturate ale extratereştrilor se păstrează în bazele de la Right Paterson, Langli, Mac Deal. Conform mărturiilor unei foste funcţionare a bazei forţelor aeriene americane de la Right Paterson, în catalogul serviciului de înregistrare a materialelor privind OZN-urile se numără peste 1 000 exponate(aparate OZN, părţi interioare ş.a.).

După descrierile martorilor oculari piloţii OZN-urilor de formă discoidală arată astfel : înălţimea in jur de 1,2 m, cap şi trunchi disproporţionate, dispuse în lăţime, ochi uşor îngustaţi, orbite mari şi adînci. În loc de nas prezintă o mică ridicătură cu una sau două deschizături, în loc de gură o mică deschizătură, care, se pare, nu serveşte pentru hrănire sau comunicare. Nu există informaţii privind dantura. În loc de urechi au nişte mici adînciturі. Capul, sau este lipsit de păr sau prezintă un uşor puf. Nu există date despre creier. Mîinile le au lungi şi subţiri, iar în poziţie de relaxare le ajung pînă la genunchi. Palmele au patru degete unite între ele printr-o pieliţă. Nu au organe de reproducere sexuală. Dispun de ceva asemănător sîngelui. Culoarea pieţii este gri. Gîtul este subţire şi, de cele mai multe ori nu se vede de sub îmbrăcăminte. Au o greutate de cca. 18 kg.

Este evident însă că piloţi din formaţia de „bază" nu au căzut încă în mîinile prea „primitorilor" soldaţi americani. Despre aceasta ne vorbeste următoarea informaţie primită de către Ministerul Apărării spaniole : pe data de 22 iunie 1976, în jurul orelor 21.30 sute de martori oculari au putut urmări un OZN de formă sferică, de culoare albastru strălucitor, cu diametrul de aproximativ 30 m, apărut deasupra Insulelor Canare. În cîteva locuri sfera era luminată cu o lumină galbenă. În parteă inferioară pe o distanţă de 1/3 din diametru ieşeau din platforma orizontală trei console de culoarea aluminiului. În partea din stînga si din dreapta a consolei aflate în mijloc şedeau, faţă în faţă doi oameni avînd o înălţime de aproximativ 2.5—3 m. Ceea ce frapa era faptul că trupurile lor erau relativ plate şi, aparent, fără coşul pieptului. Aveau mîini lungi, picioare scurte, îmbrăcaţi în haine de culoare roşie — atît de intens strălucitoare încît provoca dureri de ochi martorilor. Din cauza căştilor nu le-au putut fi distinse trăsăturile feţei. Lîngă fiinţa aşezată în partea stîngă a consolei se ridica vertical un fel de tub din sticlă plin cu fum cenuşiu. Mai apoi OZN-ul s-a îndepărtat în direcţia Santa-Cruz (insula Nenerife).

Elocventă este şi întîmplarea petrecută în Anglia la data de 20-XI-1980, în raza oraşului Tottmaden (West Yorkshire). Ofiţerul de poliţie Allen Dodfrey a fost luat la bordul unui OZN şi supus unei examinări medicale, executată de niste mici fiinţe cu capetele în formă de pară, avînd înălţimea unui copil în vîrstă de cinci ani. Lîngă ele se găsea o fiinţă înaltă cu aspect umanoid, care dirija, fără îndoială, examinarea. Fiinţa avea şi un nume : Iosef.

...După părerea preşedintelui ICUFON a sosit timpul ca O.N.U. să ia cele mai hotărîte măsuri în vederea instituiri unui control internaţional asupra fenomenului OZN.

În româneşte de :
ION ILIE IOSIF

Din revista „Anteni" 1-XI-1989, Sofia, R.P.B.

Bi galaxiile Dimensionale

MOEBIUS

RADU MARIAN BDSF
MIRESCU BDSF

dodo niță
gustav wahl

CĂLĂTORII TEMPORALE ÎN UNIVERSUL BIDIMENSIONAL

De la H. G. Welles *(Maşina timpului)* şi pînă la Isaac Asimov *(Sfirşitul eternităţii)*, o întreagă pleiadă de scriitori SF au exploatat, fiecare în felul său, tema călătoriilor temporale. În ceea ce priveşte filmografia genului, să nu amintim decît de *Tunelul timpului*, serial care, în anii '70, ne-a fermecat după-amiezele de duminică.

Era inevitabil deci ca şi desenatorii BDSF *) să fie captivaţi de subiect. O serie celebră rămîne, fără îndoială, *Les Naufragés du temps*, scenariul Jean-Claude Forest, desene Paul Gillon 1974—1977), o excelentă saga galactică înfăţişînd aventurile unui erou care, împotriva voinţei sale, este nevoit să înfrunte fără răgaz fantasmele unui spirit bolnav. Cei care citeam VAILLANT-ul în anii '60—'70, ne amintim cu plăcere de Tangha şi Maud, Tsin-Lu şi Rodion, celebrii *Les Pionniers de l'Esperance* scenariu Roger Lecureux, desene Raymond Poivet). Un album remarcabil, o parodie subtilă a canoanelor genului, dar şi a societăţii contemporane este *4 pas dans l'avenir* scenariu Fred, desene Alexis). Şi să nu-i uităm pe desenatorii noştri : tandemul Lucia Olteanu / Livia Rusz îi trimite pe eroii săi, Mac şi Cocofifi, pe rînd, în epoca dinozaurilor, a faraonilor şi chiar în anul 5102 în (cartea BD *Hai în Lună*, 1978) ; iar Valentin Iordache ne înfăţişează în memorabilul său BD *Obsedantă ziua cînd, fiind în misiune, am tras un chef grozav cu Zamolxe şi-apoi m-a hăituit cu lupii* mezaventurile unui călător temporal într-o epocă preistorică.

Dar ce îi îndeamnă pe aceşti temerari voiajori, în ce scop efectuează ei asemenea expediţii periculoase, riscînd să nu se mai întoarcă în vremea lor, poate, niciodată ?

Pionierii Speranţei, aparţinînd serviciului special R.I.T.E. (Recherche et Investigations dans le Temps et l'Espace) înfiinţat în anul 5000, îndeplinesc misiuni de elucidare a unor pete albe din arhivele privind istoria universului si a umanităţii ; la fel şi personajul lui Valentin Iordache, chiar dacă expediţia sa are un final neprevăzut. Cercetătorii din 2745 (din cartea BD sovietică *Pahişenie Cearodia* — „Răpirea vrăjitorului", scenariu Kir Buliciov, desen A. V. Vasiliev), cu ajutorul unei tinere fete a anului 1980, Anna, vor să recupereze din trecut pe genialul „vrăjitor" *Roman Boiarin*, un om a cărui inteligenţă depăşeşte cu mult vremea în care trăieşte — secolul 13. Profesorul *Stanislas* şi asistentul său, *Timoleon*, pleacă în viitor pentru a aduce şi comercializa în timpul lor — secolul 19 — obiecte neobişnuite („Time is money" este subintitulat albumul *4 pas dans l'avenir)*, iar călătorii temporali ai lui Forest / Gillon (Christopher Cavallieri) şi Vernes / Vance (Bob Morane) sînt antrenaţi în crîncene şi interminabile confruntări cu malefici ca *Tapirul* sau *Umbra Galbenă*.

Uneori se mai întîmplă cîte o eroare tehnică şi sînt aduse în prezentul acţiunii fiinţe din alte epoci : astfel, în BD-ul *Profesor Stokrotek*, de Janusz Christa (Polonia), *Kajko* şi *Kokosz*, doi slavi de la începutul primului mileniu (e.n.) „dezorganizează" activitatea unui studio de film în care fuseseră proiectaţi din greşeală.

Interesantă se dovedeşte a fi şi recuzita tehnică folosită de exploratorii noştri, variind de la invenţia profesorului *Stanislas* — o maşinărie uriaşă, ocupînd un întreg subsol şi a cărei parte mobilă este doar un simplu fotoliu, la modulul sferic imaginat de profesorul *Zborîntimp* pentru *Mac* şi *Cocofifi* şi la elegantele navete spaţio-temporale (dirijate, bineînţeles, de super ordinatoare) care brăzdează în toate direcţiile cele patru dimensiuni ale universului (!).

Deşi, în general, nu abordează paradoxurile temporale — clou-ul călătoriilor în timp — benzile desenate de acest gen (realiste sau umoristice) şi-au cîştigat o poziţie însemnată între literatură şi cinema-ul călătoriilor temporale.

*) BDSF = bandă desenată SF (n.a.)

ENKI BILAL — NEMURITORUL

Enki Bilal a primit, la ultimul festival internaţional BD, marele premiu ai oraşului Angouleme (Franţa). Desenatorul a declarat cu acest prilej : „Mi se pare ciudată atribuirea acestei recompense mie, înainte de a o căpăta pe Hugo Pratt", adăugînd : „Mi se pare tot atît de ciudat că alţii n-au avut-o înaintea mea !"

România Literară 26 martie 1987

În 1975, desenatorii francezi Druillet, Moebius şi scenaristul Dionnet puneau bazele grupului editorial LES HUMANOIDES ASSOCIES, care va edita revista METAL HURLANT, cu un sumar (la început) exclusiv BDSF. În paginile ei întîlnim semnăturile lui Lob, Petillon, Caza, Masse, Gillon, Forest, Bilal...

Enki Bilal (n. 1951) — la Belgrad îşi face apariţia pentru prima oară

pe scena benzii desenate în 1971, cînd cîştigă premiul întîi al unui concurs organizat de revista PILOTE şi un „drugstore" parizian. Este remarcat de René Goscinny, care îi publică în PILOTE un BD de 8 planşe, **Le boi maudit** (Vasul blestemat — 1972), debut inspirat de marii maeştri ai fantasticului, Lovecraft şi Poe. Ceva mai tîrziu îl va întîlni pe scriitorul şi scenaristul Pierre Christin şi din îndelungata lor colaborare vor rezulta

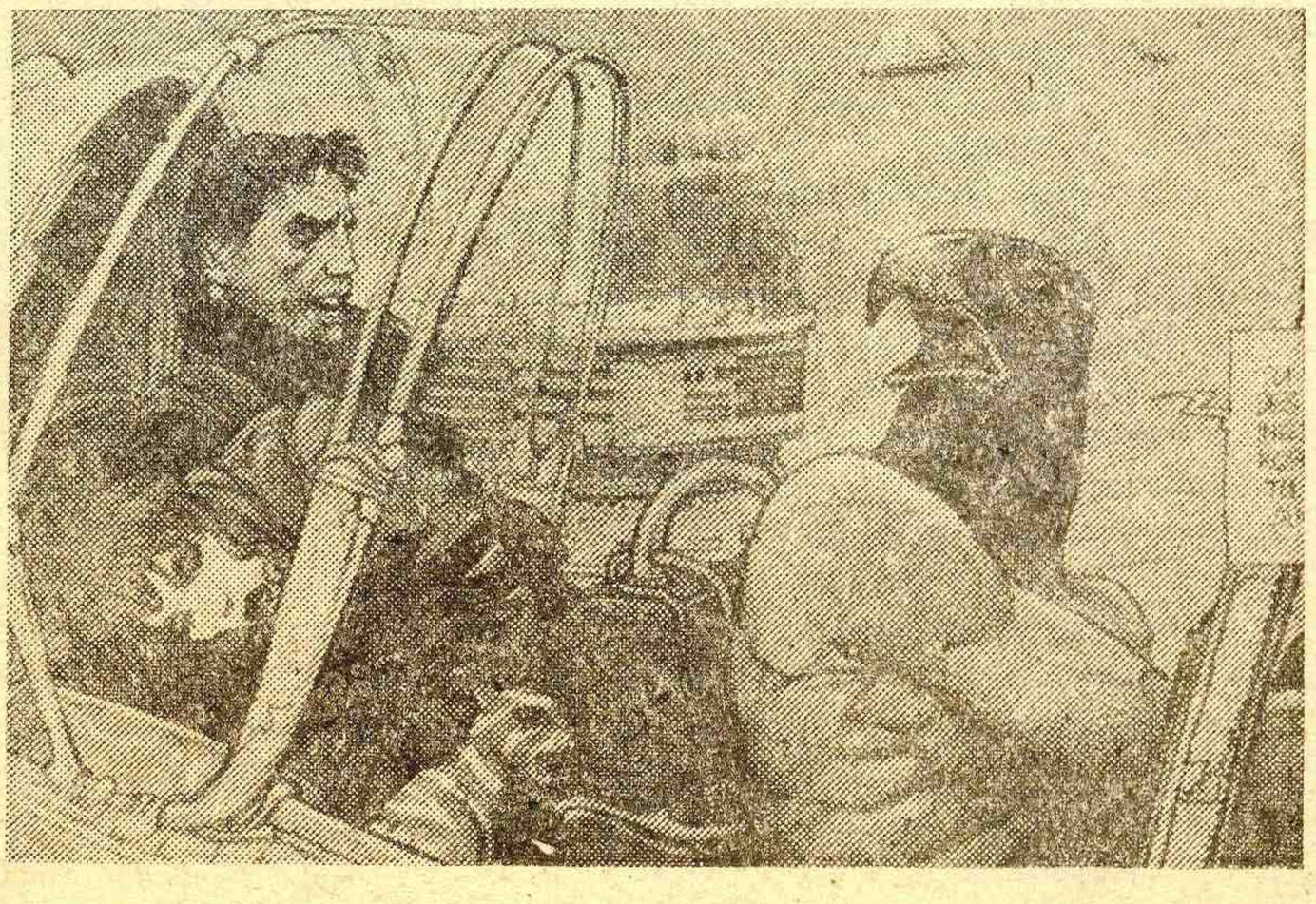

Doi ani mai tîrziu apare **Los Angeles, L'Etoile oublié de Laurie Bloom** (L..A., Steaua uitată a Laurie-i Bloom), scenariul Pierre Christin, în care experimentează o tehnică nouă, un melanj între desen și fotografii retușate.

Benzile desenate publicate de Bilal în **Mémoires d'outre-espace** și în **L'Appel des étoiles** sînt în general povestiri cu poantă umoristică sau/și ironică înscriindu-se, prin temele abordate — analiza dramelor colonizării spațiale, contactul dintre rasa terestră aflată în plină expansiune și civilizațiile extraterestre — în problematica generală a operelor lui Bilal (punerea în scenă a aspectelor politice, militare, religioase ale Puterii), prevestind oarecum, **La Foire aux Immortels** (Bîlciul Nemuritorilor — 1980).

Acțiunea acestui album se petrece în anul 2023, în regiunea autonomă pariziană, condusă de clica fascistă a guvernatorului Jean-Ferdinand Choublanc. Orașul este divizat în două arondismente circumscrise. Cel din centru îi adăpostește pe „aristocrați", îmbrăcați sobru și fardați după moda zilei, oameni posedînd un spirit rațional și dotați cu un remarcabil simț al eficienței (ei au grupat toate femeile în Centrul de natalitate Saint-Saveur, unde se consacră exclusiv perpetuării speciei). Celălalt arondisment este un fel de Curte a Miracolelor : aici locuiește plebea, acoperindu-și plăgile purulente cu zdrențe, iradiată și vorbind o limbă sărăcită și degenerată, și tot aici se vîntură aventurieri de toate calibrele, exrtatereștri și multe „suflete moarte".

Nimic nu poate tulbura această ordine, aparent solidă. Nimic, în afară de aparitia neașteptată a unei piramide zburătoare pe cerul metropolei : o autentică piramidă egipteană, locuită de Anubis, zeul-șacal, și curtea sa.

Ce vor ei ? Carburant, ca toată lumea.

Guvernatorul Choublanc este gata să le cedeze combustibilul dorit, cerînd în schimb însă, **nemurirea.**

Pe un alt plan Horus, zeul-șoim, unul din locuitorii piramidei, exclus din „conciliul divin" decide să se răzbune pe colegii săi, alegîndu-și drept instrument al răzbunării pe Alcide Nikopol, un militar condamnat în 1993 la 20 de ani de hibernare, pentru că refuzase să lupte.

În 1986 apare **La Femme piège** (Femeia capcană), mai degrabă o „prelungire" (după cum se exprimă Bilal) decît o continuare a albumului precedent. Se regăsesc aici Horus și Nikopol, însă personajul principal este Jill Bioskop, o ziaristă „free-lance" ce își scrie articolele la script-walker, o mașină de scris ciudată, care le expediază în trecut. Ea are dovada că în 1993, un ziar parizian, LIBERATION, îi publică articolele (ziarul există „efectiv", fiind oferit odată cu albumul).

În mai puțin de două decenii Enki Bilal a reușit să creeze un univers grafic propriu, deosebit de tot ce apăruse pînă la el, desenatorul dovedindu-se un maestru al mînuirii grafismului personajelor („un pic torturat", cum recunoaște el într-un interviu), al decorurilor decadente și al culorilor directe (cărora le schimbă destinația convențională, urmărind șocul vizual : astfel, de exemplu, buzele, părul și unghiile ziaristei Jill Bioskop sînt colorate în albastru!). Talentul său a fost răsplătit cu numeroase premii și distincții, atît în Franța cît și în străinătate (Italia, Spania, Olanda, Iugoslavia), cel mai important dintre ele fiind Marele premiu pentru întreaga sa operă BD, acordat la Salonul Internațional de benzi desenate de la Angoulême, din ianuarie 1987. Dar universul bilalian nu se limitează doar la benzi desenate : desenatorul a mai realizat coperți și ilustrații la zeci de romane și antologii SF, afișe și decoruri de film **(La vie est un roman** și **Mon oncle d'Amérique,** regia Alain Resnais) iar în 1989 a avut loc premiera filmului său, **Bunker Palace Hotel,** scenariu Pierre Christin, cu Carole Bouquet și Jean-Louis Trintignant în rolurile principale.

Dodo Niță

UN MUZEU BD

„Modern-Style" și „Comic strips" reprezintă în egală măsură forme ale culturii prin care Belgia și-a adus contribuția la istoria culturii universale. Amîndouă se găsesc acum reunite la Bruxelles în Centrul Național al BD *adăpostit de fostul magazin de textile Wauquez creat în 1906 de arhitectul Victor Horta în maniera „Modern-Style". Iubitorii belgieni ai arhitecturii, au împiedicat demolarea construcției, care din 1970 era nefolosită, și au reușit atît trecerea ei în rîndul monumentelor protejate, cît și restaurarea fidelă, conformă cu originalul.*

Acum clădirea spațioasă, cu lucarnele generos arcuite, cu scările, largi, cu candelabrele și balustradele închipuind ornamente vegetale din fier, forjat, a preluat o funcțiune nouă și generoasă. Amenajarea Centrului de B.D. urmărește să dovedească rolul cultural — acum recunoscut — al acestor „povești cu poze colorate", cum erau considerate pînă nu demult. Se mai urmărește și conservarea mărturiilor, încă existente în Belgia, despre anii începuturilor și protejarea lor, de „apetitul" unor nababi colecționari.

„Tatăl" BD-ului este graficianul belgian Herge, — de fapt Georges Remi — care a creat acum șaizeci de ani figura lui Tintin cel blond și cîrlionțat, trimițîndu-l cu Strupi *— cîinele său și căpitanul* Haddock *să trăiască numeroase aventuri, pentru început în Belgia și în celelalte țări europene, apoi în America, China, Africa, U.R.S.S. Mai tîrziu, alți desenatori BD au creat personaje care au avut de asemeni succes internațional :* Lucky Luke, Step & Stipke, Nero *și* Spirou... *și* Slumpfii !

Astăzi lucrează în Belgia 650 desenatori în acest domeniu. Există librării specializate pentru BD care sînt frecventate atît de copii și adolescenți, cît și de adulți. Unele anticariate au trecut la achiziționarea „comics"-urilor diferitelor perioade. Foarte solicitate sînt bineînțeles originalele. Pentru matrițele, de început ale înaintașilor, ca Herge, Iacobs, Cuvelier, Vandersteen și Bob de Moor, colecționari împătimiți plătesc pînă la 600 000 fr. belgieni.

Director al noului centru belgian de BD este Guy Desisy, cîndva colaborator al lui Herge, și care astfel a trăit istoria genului și a contribuit la modelarea lui. Muzeul a fost amenajat conform concepției sale. O bibliotecă de 25 000 volume oferă toate lucrările despre această formă a artei, ca și desene reprezentative pentru opera fiecărui creator.

Expoziția permanentă a muzeului, informează despre geneza primelor BD-uri, despre răspîndirea lor în întreaga lume, despre diversele tehnici de desen, mergînd pînă la grafica pe computer, astăzi la modă. Sînt reprezentați toți eroii scenariei internaționale BD. Colecția proprie a muzeului cuprinde de asemeni 1 500 de matrițe, numeroase desene originale, schițe și ediții princeps, care vor fi prezentate în expoziții alternative.

DODO NIȚĂ

DETECTIVUL BRUNO

DE RADU MARIAN

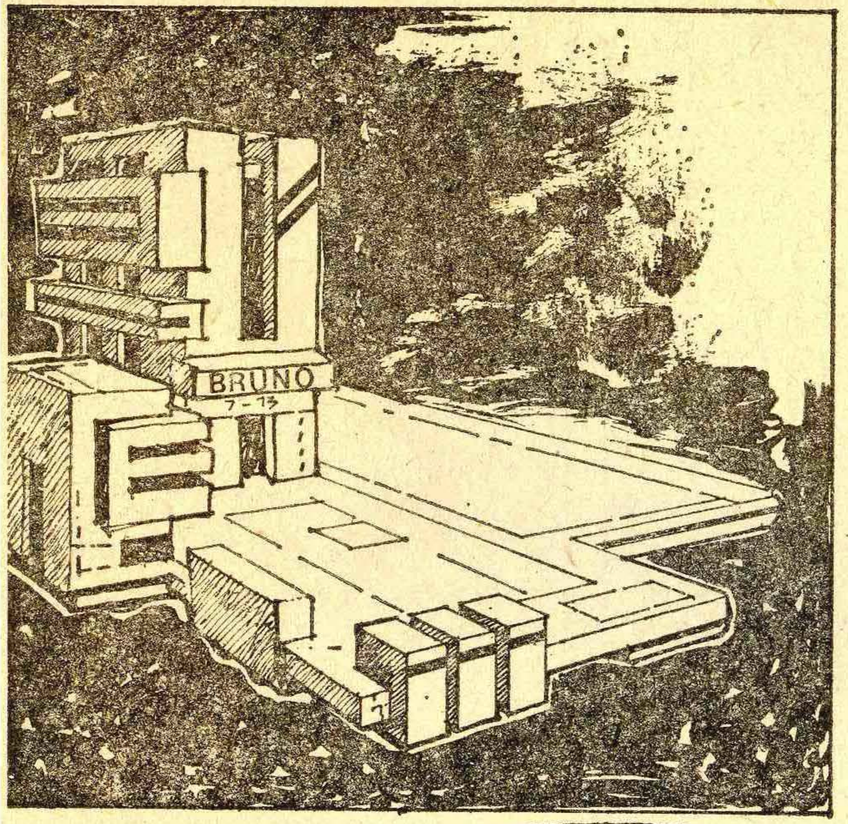

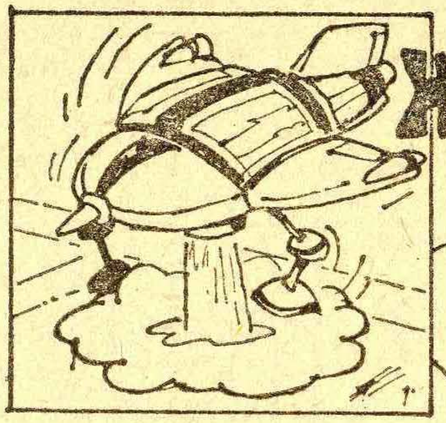

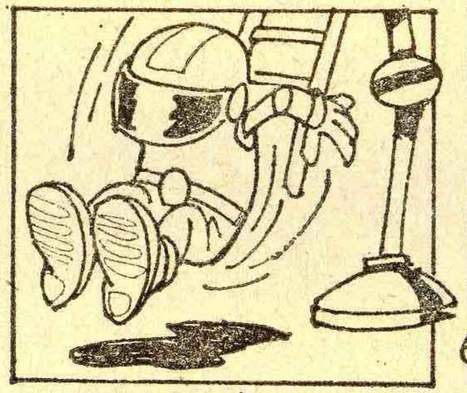

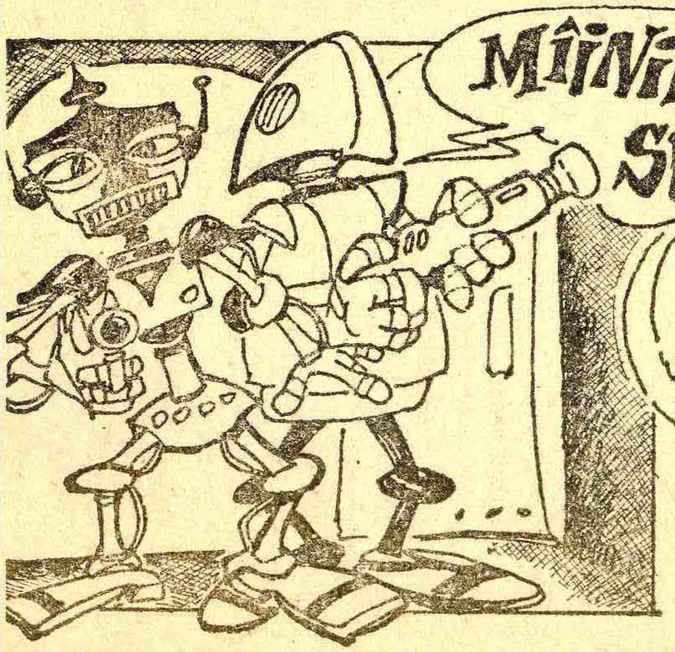

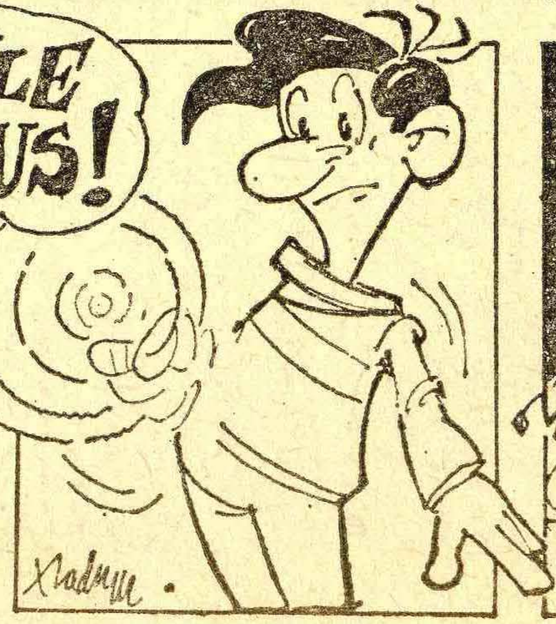

AM GĂSIT TEXTUL!

POVESTEA PORCULUI DE ION CREANGĂ

ASTA ERA! CRANT-Y3 VISA SĂ SE ÎNSOARE CU O FATĂ DE ÎMPĂRAT, CĂCI ERA UN PORC*!

* MUTANT

ÎL GĂSIM LA NUNTĂ!

BRUNO-1

EVUL MEDIU

VEZI DACĂ E ÎN CAPUL MESEI!

BA NU, E CHIAR PE MASĂ!

L-AU OMORÎT! SÎNTEȚI MARTORI..! CANIBALII, CRIMINALII..!

TU ESTI ASASINUL!

AVEM ÎNREGISTRAREA VIDEO, CU TINE OFERIND PLATOUL ÎMPĂRATULUI.

ÎȚI ERA TEAMĂ CĂ TE PĂRĂSEȘTE ȘI ...

ȘI GĂINA ASTA, NEVASTA LUI, UNDE E ACUM?

JOACĂ LA NUNTĂ!

POLI

DAR DE UNDE AVEAȚI VOI BANDA AIA, VIDEO?

CÎND NU AVEM CLIENȚI...

EXECUTĂM ÎNREGISTRĂRI VIDEO LA NUNȚI

psihotron

CAMARAZII TĂI...

...au fost
parăsiți de iubitele
lor... iubitele lor... ele
rătăcesc prin pustiul
oculindei..."

„tu îi vei răzbuna dragul meu!" lupta continuă.

„Îl URĂȘTI!“

„Îl URĂȘTI!“

„e-eroul meu...“

„iubitul meu meu...“

...ACUM TE VEI ODIHNI
ÎN BRAȚELE MELE...

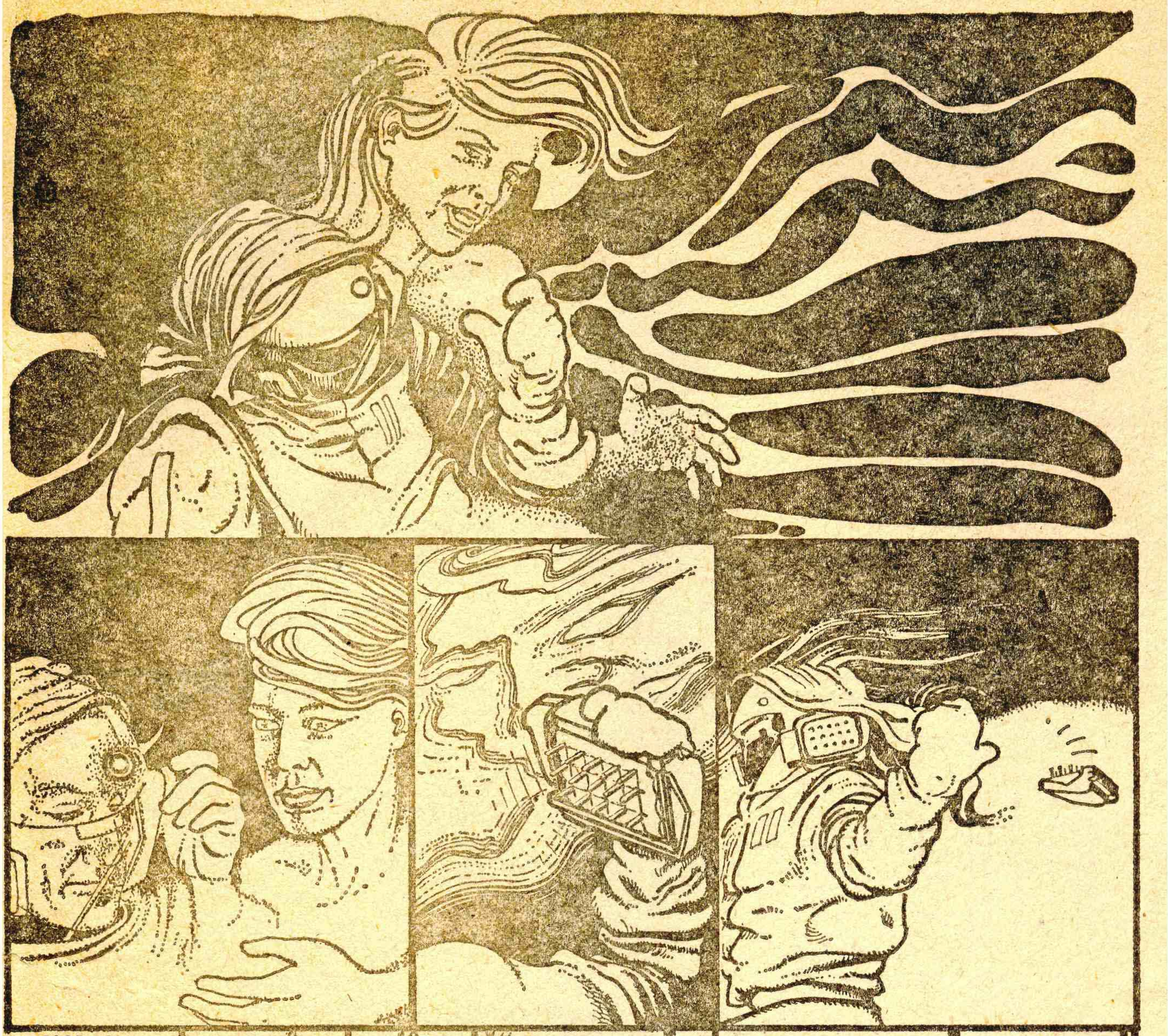

"nu-nu duce mîna la tîmplă",,nu-nu mă alunga"NU MĂ UCIDE!!

"lupta continuă"...

...nuă..."lupta continuă"

"lupta continuă"

„Îl VOI NIMICI"
„Îl VOI NIMICI"

„...PE TOTI
PE TOȚI
EU
EU
EU!"

EU

Tiparul: Combinatul Poligrafic București

10 lei